

Sh'lach

שְׁלַח-לָךְ

ראשון

And Adonoy spoke to Moshe, saying;

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:

וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימָר

“Send, for yourself, men, and have them scout the Land of Cana’an, which I am giving to Bnei Yisroel; one man, one man each, for his father’s tribe you shall send them, each leader among them.”

to meander  
about

2 שְׁלַח-לָךְ אַנְשִׁים וַיִּתְּרוּ אֶת-אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר-אֲנִי

נֹתֵן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אֶחָד אִישׁ אֶחָד לְמִטָּה אָבְתָּיו

תִּשְׁלְחוּ כָל נָשִׂיא בָהֶם:

שְׁלַח לָךְ גְּבֵרִין וַיֵּאֱלֹוּן יְת אֶרְעָא דְכְנַעַן דִּי אֲנִי יְהֵב

לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל גְּבָרָא חַד גְּבָרָא חַד לְשִׁבְטָא דְאַבְהָתוּהִי

תִּשְׁלְחוּן כָּל רַבָּא דְבָהוֹן

Rashi

שלח לך אנשים. למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת מרים לפי שלקחה על עסקי דבה שדברה באחיה ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר (במדבר רבה. תנחומא שלח ה):

שלח לך. לדעתך אני איני מצווה לך אם תרצה שלח לפי שבאו ישראל ואמרו (דברים א, כב) נשלחה אנשים לפנינו כמה שנאמר (שם) ותקרבון אלי כלכם וגו' ומשה נמלך בשכינה אמר אני אמרתי להם שהיא טובה שנאמר (שמות ג, יז) אעלה אתכם מעני מצרים וגו' חיהם שאני נותן להם מקום לטעות בדברי המרגלים למען לא יירשוה (במדבר רבה. סוטה לד, ב. תנחומא שם):

Moshe sent them from the desert of Paran by the word of Adonoy; all of them [were] men of distinction, they were the heads of Bnei Yisroel.

וַיִּשְׁלַח יְתְהוֹן מֹשֶׁה מִמִּדְבָּרָא דְּפָאֲרֹן עַל מִימְרָא דִּי  
כָּלְהוֹן גְּבֵרִין רִישֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנֹן

3 וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה מִמִּדְבָּר פָּאֲרֹן עַל־פִּי יְהוָה כָּלָם  
אֲנָשִׁים רָאשֵׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל הֵמָּה:

Rashi

על פי ה'. ברשותו שלא עכב על ידו:

כלם אנשים. כל אנשים שבמקרא לשון חשיבות ואותה שעה כשרים היו (במ"ר טז, ה):

These are their names; for the tribe of Reuven, Shamua the son of Zaccur.

וְאֵלֵין שְׁמֵהֶתְהוֹן לְשִׁבְטָא דְּרֵאוּבֵן שְׁמוּעָא בֶּר זַכּוּר

4 וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם לְמִטָּה רֵאוּבֵן שְׁמוּעָא בֶּן־זַכּוּר:

For the tribe of Shimon, Shafat the son of Chori.

לְשִׁבְטָא דְּשִׁמְעוֹן שָׁפַט בֶּר חוֹרִי

5 לְמִטָּה שְׁמִעוֹן שָׁפַט בֶּן־חוֹרִי:

For the tribe of Yehudah, Caleiv the son of Yefuneh.

לְשִׁבְטָא דִּיהוּדָה כָּלֵב בֶּר יִפְנָה

6 לְמִטָּה יְהוּדָה כָּלֵב בֶּן־יִפְנָה:

For the tribe of Yissachar, Yigal the son of Yoseif.

לְשִׁבְטָא דִּישַׁשַׁכֵּר יִגָּאֵל בֶּר יוֹסֵף

7 לְמִטָּה יִשַּׁשַׁכֵּר יִגָּאֵל בֶּן־יוֹסֵף:

For the tribe of Ephraim, Hosheiah the son of Nun.

לְשִׁבְטָא דְּאֶפְרַיִם הוֹשִׁעַ בֶּר נוֹן

8 לְמִטָּה אֶפְרַיִם הוֹשִׁעַ בֶּן־נוֹן:

For the tribe of Binyamin, Palti the son of Raphu.

לְשִׁבְטָא דְּבִנְיָמִן פִּלְטִי בֶּר רָפוּא

9 לְמִטָּה בִּנְיָמִן פִּלְטִי בֶּן־רָפוּא:

For the tribe of Zevulun, Gadiel the son of Sodi.

10 לַמִּטָּה זְבוּלֹן גַּדְיָאֵל בֶּן־סוּדִי:

לְשִׁבְטָא דְזְבוּלֹן גַּדְיָאֵל בֶּר סוּדִי

For the tribe of Yoseif, for the tribe of Menashe, Gadi the son of Susi.

11 לַמִּטָּה יוֹסֵף לַמִּטָּה מְנַשֶּׁה גַּדִּי בֶן־סוּסִי:

לְשִׁבְטָא דְיוֹסֵף לְשִׁבְטָא דְמְנַשֶּׁה גַּדִּי בֶר סוּסִי

For the tribe of Don, Amiel the son of Gemali.

12 לַמִּטָּה דֹּן עַמְיָאֵל בֶּן־גַּמְלִי:

לְשִׁבְטָא דְדֹן עַמְיָאֵל בֶּר גַּמְלִי

For the tribe of Asher, Sesur the son of Michael.

13 לַמִּטָּה אָשֶׁר סְטוּר בֶּן־מִיכָאֵל:

לְשִׁבְטָא דְאָשֶׁר סְטוּר בֶּר מִיכָאֵל

For the tribe of Naftali, Nachbi the son of Vofsi.

14 לַמִּטָּה נַפְתָּלִי נַחְבִּי בֶן־וּפְסִי:

לְשִׁבְטָא דְנַפְתָּלִי נַחְבִּי בֶר וּפְסִי

For the tribe of Gad, Geu'el the son of Machi.

15 לַמִּטָּה גָּד גְּאוּאֵל בֶּן־מַכִּי:

לְשִׁבְטָא דְגָד גְּאוּאֵל בֶּר מַכִּי

These are the names of the men whom Moshe sent to scout the land, and Moshe called Hosheiah the son of Nun, Yehoshua.

16 אֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־שָׁלַח מֹשֶׁה לְתוֹר

אֶת־הָאָרֶץ וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְהוֹשִׁיעַ בֶּן־נּוּן יְהוֹשֻׁעַ:

אֵלִין שְׁמֵהֶת גְּבֵרִיא דִּי שָׁלַח מֹשֶׁה לְאַלְלָא יְת אַרְעָא

וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְהוֹשִׁיעַ בֶּר נּוּן יְהוֹשֻׁעַ

Rashi

ויקרא משה להושע וגו'. התפלל עליו יהוה וישעך מעצת מרגלים (במ"ר. סוטה שם):

Moshe sent them to scout the land of Cana'an and he said to them: "Go up this [way], to the south and go up to the mountain.

17 וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה לְתוֹר אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם

עָלוּ זֶה בְּנֹגֵב וְעַלִיתֶם אֶת־הָהָר:

וַיִּשְׁלַח יְתָהוֹן מֹשֶׁה לְאַלְלָא יְת אֶרְעָא דְכְנַעַן וַאֲמַר  
לְהוֹן סְקוּ דָא בְּדְרוּמָא וְתִסְקוּן לְטוּרָא

Rashi

עלו זה בנגב. הוא היה הפסולת של ארץ ישראל שכן דרך התגרים מראין את הפסולת תחלה ואחר כך מראין את השבח (תנחומא שלח ו):

See what the land is; and the people living on it; are they strong or weak, if they are few or many;

18 וּרְאִיתֶם אֶת־הָאֶרֶץ מֵהָהוּא וְאֶת־הָעָם הַיֹּשֵׁב עָלֶיהָ

הַחֲזֹק הוּא הַרְפָּה <sup>slack</sup> הַמְעַט הוּא אִם־רַב:

וְתַחְזוּן יְת אֶרְעָא מָה הִיא וְיֵת עֲמָא דְיִתְב עָלֶיהָ הַתְקִיף  
הוּא אִם חָלֵשׁ הַזֵּעֵר הוּא אִם סָגִי

Rashi

את הארץ מה היא. יש ארץ מגדלת גבורים ויש ארץ מגדלת חלשים יש מגדלת אוכלוסין ויש ממעטת אוכלוסין (במ"ר. תנחומא שם):

החזק הוא הרפה. סימן מסר להם אם בפרזים יושבין חזקים הם שסומכין על גבורתם ואם בערים בצורות הם יושבין חלשים הם (במ"ר. תנחומא שם):

and how is the land in which they live, is it good, or bad? And how are the cities in which they reside; are they open, or are they fortified ?

19 וּמָה הָאֶרֶץ אֲשֶׁר־הוּא יֹשֵׁב בָּהּ הַטּוֹבָה הִיא אִם־רָעָה

וּמָה הָעָרִים אֲשֶׁר־הוּא יֹשֵׁב בָּהֶנָּה הַבְּמַחְנִים אִם

בְּמִבְצָרִים:

וּמָה אֶרְעָא דִּי הוּא יְתִב בָּהּ הַטָּבָא הִיא אִם בִּישָׂא  
וּמָה קְרוּיָא דִּי הוּא יְתִב בְּהוֹן הַבְּפִצְחִין אִם בְּכַרְפִּין

Rashi

הבמחנים. תרגומו הבפצחין כרכין פצוחין ופתוחין מאין חומה: הטובה היא. במעיונות ותהומות טובים ובריאם:

How is the land (soil) is it fat (rich) or lean (poor), does it have trees, or not? You shall strengthen yourselves, and you shall take some fruit of the land." Those days were the days of the first ripening of the grapes.

וַיְהִי אֲרֶעָא הָעֵתִירָא הִיא אִם מְסַכְנָא הָאִית בֵּה  
אֵילָנִין אִם לֹא וְתִתְקַפּוֹן וְתִסְבּוֹן מֵאֲבָא דְאַרְעָא וַיּוֹמְרָא  
יוֹמֵי בְכוּרֵי עֲנָבִין

20 וַיְהִי הָאָרֶץ הַשְּׂמֵנָה הִוא אִם-<sup>thin</sup> רְזָה הִישִׁיבָה עֵץ

אִם-אֵין וְהִתְחַזְקֶתֶם וּלְקַחְתֶּם מִפְרֵי הָאָרֶץ וְהַיָּמִים יָמֵי

בְכוּרֵי עֲנָבִים : <sup>a grape</sup>

Rashi

היש בה עץ. אם יש בהם אדם כשר שיגין עליהם בזכותו (ב"ב טו, א):

בכורי ענבים. ימים שהענבים מתבשלין בבכור:

## שני

They went up and they scouted the land from the desert of Tzin until Rechov, at the entrance of Chamas.

וַסְלִיקוּ וְאֵלִילוּ יַת אֲרֶעָא מִמְדְּבָרָא דְצִין עַד רְחוֹב  
לְמִטֵּי חָמַת

21 וַיַּעֲלֻ וַיִּתְּרוּ אֶת-הָאָרֶץ מִמְדְּבַר-צֶן עַד-רְחוֹב לְבָא

חָמַת:

Rashi

ממדבר צן עד רחב לבא חמת. הלכו בגבוליה באורך וברוחב כמין גאם הלכו רוח גבול דרומית ממקצוע מזרח עד מקצוע מערב כמו שצוה משה עלו זה בנגב דרך גבול דרומית מזרחית עד הים שהים הוא גבול מערבי ומשם חזרו והלכו כל גבול מערבי על שפת הים עד לבא חמת שהוא אצל הר ההר במקצוע מערבית צפונית כמו שמפורש בגבולות הארץ בפרשת אלה מסעי (להלן לד, ז):

They went up, into the southern part  
[of the land] and [he] came to Chevron;  
and there, were Achiman, Sheshai and  
Talmi, the offspring of the giant. [The  
city of] Chevron was built seven years  
before the city of Tzo'an in Egypt.

וּסְלִיקוּ בְּדִרְוֹמָא וְאַתָּא עַד חֶבְרוֹן וְתַמָּן אַחִימָן שֵׁשִׁי  
וְתַלְמִי בְּנֵי גִבְרִיא וְחֶבְרוֹן שְׁבַע שָׁנִים נִבְנְתָה לִפְנֵי  
טָנֹס דְּמִצְרַיִם

22 וַיַּעֲלוּ בְּנִגְבַּ וַיָּבֹאוּ עַד־חֶבְרוֹן וְשָׁם אַחִימָן שֵׁשִׁי וְתַלְמִי

native  
ילידי הענק Anak וְחֶבְרוֹן שְׁבַע שָׁנִים נִבְנְתָה לִפְנֵי

צֵעַן מִצְרַיִם:

Rashi

ויבא עד חברון. כלב לבדו הלך שם ונשתטח על קברי אבות שלא יהא ניסת לחבריו להיות בעצתם וכן הוא אומר (דברים א, לו) ולו אתן את הארץ אשר דרך בה וכתוב (שופטים א, כ) ויתנו לכלב את חברון (סוטה לד, ב):  
שבע שנים נבנתה. אפשר שבנה חם את חברון לכנען בנו הקטן קודם שיבנה את צוען למצרים בנו הגדול אלא שהיתה מבונה בכל טוב על אחד משבעה בצוען ובא להודיעך שבחה של ארץ ישראל שאין לך טרשין בארץ ישראל יותר מחברון לפיכך הקצוה לקברות מתים ואין לך מעולה בכל ארצות כמצרים שנאמר (בראשית יג, י) כגן ה' כארץ מצרים וצוען היא המעולה שבארץ מצרים ששם מושב המלכים שנאמר (ישעיה ל, ה) כי היו בצוען שריו והיתה חברון טובה ממנה שבעה חלקים (סוטה שם):

They came until the Valley of Eshkol,  
and from there they cut off a branch  
and one cluster of grapes, and they  
carried it between two on a pole, [and  
they took] some pomegranates and  
some figs.

וְאֵתוּ עַד נַחְלָא דְּאֶשְׁכּוֹל וְקָצוּ מִתְּמֵן עוֹבְרָתָא וְאַתְכֹּל  
עֲנָבִין חַד וְנִטְלוּהִי בְּאַרְיָחָא בְּתַרְיִין וּמִן רְמוֹנִיָּא וּמִן  
תְּאֵנִיָּא

vine  
branch

23 וַיָּבֹאוּ עַד־נַחַל אֶשְׁכּוֹל וַיִּכְרְתוּ מִשָּׁם זֶמְרָה

cluster of  
grapes  
אֶשְׁכּוֹל עֲנָבִים אֶחָד וַיִּשְׂאָהוּ בְּמוֹט בְּשָׁנִים a wavering

a  
pomegranate  
וּמִן־הָרְמוֹנִים וּמִן־הַתְּאֵנִים the fig

Rashi

זמורה. שוכת גפן ואשכול של ענבים תלוי בה:

וישאוהו במוט בשנים. ממשמע שנאמר וישאוהו במוט איני יודע שהוא בשנים מה תלמוד לומר בשנים בשני מוטות הא כיצד שמונה נטלו אשכול אחד נטל תאנה ואחד רמון יהושע וכלב לא נטלו כלום לפי שכל עצמם להוציא דבה נתכוונו כשם

שפריה משונה כך עמה משונה ואם חפץ אתה לידע כמה משאוי אחד מהם צא ולמד מאבנים שהקימו בגלגל (יהושע ד, ה) הרימו להם איש אבן אחת מן הירדן על שכמו והקימוה בגלגל ושקלום רבותינו משקל כל אחת מ' סאה וגמירי טונא דמדלי אינש על כתפיה אינו אלא שליש משאוי ממשאוי שמסייעין אותו להרים (סוטה לד, א):

That place they called the Valley of Eshkol, because of the event of the cluster that Bnei Yisroel cut from there.

concerning  
לְמִקְוֹם הַהוּא קָרָא נַחַל אֶשְׁכּוֹל עַל אֲדוֹת

הָאֶשְׁכּוֹל אֲשֶׁר־כָּרְתוּ מִשָּׁם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

לְאַתְרָא הַהוּא קָרָא נַחַל דְּאֶתְכֹּלָא עַל עֶסֶק אֶתְכֹּלָא  
דְּקִצּוּ מִתְּמֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

They returned from spying the land, at the end of forty days.

25 וַיָּשׁוּבוּ מִתּוֹר הָאָרֶץ מִקֵּץ אַרְבָּעִים יוֹם:

וַתָּבוּ מִלְּאֲלֹלָא יֵת אֶרְעָא מְסוּף אַרְבָּעִין יוֹמִין

Rashi

וישובו מתור הארץ מקץ ארבעים יום. והלא ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה היא (מגילה ג, א) ומהלך אדם בינוני עשרה פרסאות ליום (פסחים צד, א) הרי מהלך ארבעים יום מן המזרח למערב והם הלכו ארכה ורחבה אלא שגלוי לפני הקב"ה שיגזור עליהם יום לשנה קצר לפניהם את הדרך (תנחומא שלח ח):

They went and came to Moshe and Aharon and to the entire congregation of Bnei Yisroel [that came] to the desert of Paran, in Kadeish. They brought word back to them, and to the entire congregation, and they showed them the fruit of the land.

26 וַיָּלְכוּ וַיָּבֹאוּ אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־כָּל־עֵדֹת

בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־מִדְבַּר פָּאָרָן קְדָשָׁה וַיָּשִׁיבוּ אוֹתָם דְּבַר

וְאֶת־כָּל־הָעֵדָה וַיִּרְאוּם אֶת־פְּרֵי הָאָרֶץ:

וַאֲזָלוּ וַאֲתוּ לֹת מֹשֶׁה וּלֹת אַהֲרֹן וּלֹת כָּל כְּנֻשְׁתָּא  
דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִדְבָּרָא דְּפָאָרָן לְרִקְם וַאֲתִיבוּ יְתָהוּן  
פְּתֻגְמָא וְיֵת כָּל כְּנֻשְׁתָּא וַאֲחֻזְיָאנוּ יֵת אָבָא דְּאֶרְעָא

Rashi

וילכו ויבאו. מהו וילכו להקיש הליכתן לביאתן מה ביאתן בעצה רעה אף הליכתן בעצה רעה (סוטה לה, א):  
וישיבו אתם דבר. את משה ואת אהרן:

They recounted to him, and they said:  
 “We came into the land into which you  
 sent us, and it indeed flows with milk  
 and honey, and this is its fruit.

וַאֲשֶׁתֵּעִיאוּ לֵה וַאֲמָרוּ אֶתִּינָא לְאַרְעָא דִּי שְׁלַחְתָּנוּ  
 וַאֲפֵי עֲבָדָא חֵלֶב וּדְבַשׁ הִיא וְדִין אַבְהָ

27 וַיִּסְפְּרוּ־לּוֹ וַיֹּאמְרוּ בָּאֲנֹ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר שְׁלַחְתָּנוּ וְגַם  
 זֶבֶת חֵלֶב וּדְבַשׁ הִוא וְזֶה־פְרִיָּהּ:

Rashi

זבת חלב ודבש היא. כל דבר שקר שאין אומרים בו קצת אמת בתחלתו אין מתקיים בסופו (במדרש רבה. סוטה שם):

However, the nation is mighty, those  
 who inhabit the land, and the cities are  
 greatly fortified to the utmost, and we  
 also saw the offspring of the giant over  
 there.

לְחֹד אַרְי תְּקִיף עָמָא דִּיתֵב בְּאַרְעָא וְקִרְוִיא כְּרִיכָן  
 רַבְרָבִין לַחֲדָא וְאַף בְּנֵי גִבְרִיא חֲזִינָא תַּמָּן

to gather  
grapes

28 אָפֶס כִּי־עָזוּ הָעָם הַיֹּשֵׁב בְּאֶרֶץ וְהָעָרִים בְּצֻרוֹת  
 גְּדֹלַת מְאֹד וְגַם־יְלָדֵי הָעֵנָק רָאִינוּ שָׁם:

Rashi

בצרות. לשון חוזק ותרגומו כרכין לשון בירניות עגולות ובלשון ארמי כריך עגול:

Amalek dwells in the southern part of  
 the land, the Chiti, Yevusi and Emori  
 dwell in the mountain and the Cana'ani  
 dwell by the sea and next to the  
 Yardein.”

עַמְלָקָא יֵתֵב בְּאַרְע דְּרוּמָא וְחִתִּי וְיִבּוּסָא  
 וְאַמּוֹרָא יֵתֵב בְּטוֹרָא וְכְנַעֲנָא יֵתֵב עַל יָמָא וְעַל כִּיף  
 יַרְדֵּנָא

Jebusite  
וְהַיְבוּסִיHittite  
וְהַחִתִּי

29 עַמְלָק יֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב וְהַחִתִּי  
 וְהָאֱמֹרִי יֹשֵׁב בְּהָר וְהַכְּנַעֲנִי יֹשֵׁב עַל־הַיָּם וְעַל יַד  
 הַיַּרְדֵּן:

Rashi

עמלק יושב וגו'. לפי שנכוו בעמלק כבר הזכירוהו מרגלים כדי לייראם (תנחומא שלח ט):  
 על יד הירדן. יד כמשמעו אצל הירדן ולא תוכלו לעבור:

Caleiv silenced the people to [hear about] Moshe, and he said: "We can surely go up [to the land] and we shall possess it for we are surely able to overcome it."

וַאֲצִית כָּלֵב יָת עֲמָא לְמִשָּׁה וַאֲמַר מִיִּסְק נִיִּסְק וְנִירַת  
יְתָה אַרְי מִיכָל נִיכּוֹל לָהּ

וַיִּהְיֶה כָּלֵב אֶת־הָעָם אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר עֲלֵה נַעֲלֵה <sup>to hush</sup> וַיִּהְיֶה 30

וַיִּרְשְׁנוּ אֹתָהּ כִּי־יָכוֹל נוֹכַל לָהּ:

Rashi

ויהם כלב. השתיק את כולם:

אל משה. לשמוע מה שידבר במשה צווח ואמר וכי זו בלבד עשה לנו בן עמרם השומע היה סבור שבא לספר בגנותו שהיה בלבם על משה בשביל דברי המרגלים שתקו כולם לשמוע גנותו אמר והלא קרע לנו את הים והוריד לנו את המן והגזי לנו את השליו (במדבר רבה. סוטה שם):

עלה נעלה. אפילו בשמים והוא אומר עשו סולמות ועלו שם נצליח בכל דבריו (שם):

ויהם. לשון שתיקה וכן (זכריה ב, יז) הם כל בשר (עמוס ו, י) הם כי לא להזכיר. כן דרך בני אדם הרוצה לשתק אגודת אנשים אומר שי"ט (ס"א הם):

But the men who went up with him said: "We are not able to go up against the nation, for they are more powerful than we."

וַגְּבִרְיָא דִּי סְלִיקוּ עִמָּה אָמְרוּ לֹא נִיכּוֹל לְמִיִּסְק לְוֹת  
עֲמָא אַרְי תְּקִיף הוּא מְנַנָּא

וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־עָלוּ עִמּוֹ אָמְרוּ לֹא נוֹכַל לַעֲלֹת 31

אֶל־הָעָם כִּי־חֲזָק הוּא מִמֶּנּוּ:

Rashi

חזק הוא ממנו. כביכול כלפי מעלה אמרו (במדבר רבה. סוטה שם):

They spread slander about the land that they had scouted, to Bnei Yisroel, saying: "The land through which we have passed to scout it, is a land which consumes its inhabitants; and every one of the people we saw in it, are men of dimensions.

וַאֲפִיקוּ שׁוֹם בֵּישׁ עַל אֶרֶץ דִּי אֵלִילוּ יְתָה לְוֹת בְּנֵי  
יִשְׂרָאֵל לְמִמָּר אֶרֶץ דִּי עֲבָרְנָא בָּהּ לְאֶלְלָא יְתָה  
אֶרֶץ מְקַטְלָא יְתִבְהָא הִיא וְכָל עָמָא דִּי חֲזִינָא בְּגוֹה  
אֲנָשִׁין דְּמִשְׁחָן

Rashi

אוכלת יושביה. בכל מקום שעברנו מצאנום קוברי מתים. והקב"ה עשה לטובה כדי לטרדם באבלם ולא יתנו לב לאלו (שם):  
אנשי מדות. גדולים וגבוהים וצריך לתת להם מדה כגון גלית (שמואל"א יז, ד) גבהו שש אמות וזרת וכן (שמואל"ב כא, כ)  
איש מדון (ד"ה א"א יא, כג) איש מדה:

There we saw the giants, the sons of the giant, of the Nephilim, and we were like grasshoppers in our eyes, and so we appeared in their eyes."

וְתַמְן חֲזִינָא יְת גְּבִרָא בְּנֵי עֲנָק מִן גְּבִרָא וְהִוְנָא בְּעֵינֵי  
נַפְשָׁנָא כְּקַמְצִין וְכֵן הִוְנָא בְּעֵינֵיהוֹן

Rashi

הנפילים. ענקים מבני שמחזאי ועזאל שנפלו מן השמים בימי דור אנוש (גדה סא, א. יומא סז, ב):  
וכן היינו בעיניהם. שמענו אומרים זה לזה נמלים (רא"ם ובס"א חגבים) יש בכרמים כאנשים (סוטה שם):  
ענק. שמעניקים חמה בקומתן (שם לד, ב):

32 וַיּוֹצִיאוּ דְבַת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תָּרוּ אֹתָהּ אֶל־בְּנֵי

slander

יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הָאָרֶץ אֲשֶׁר עֲבָרְנוּ בָּהּ לְתוֹר אֹתָהּ

אֶרֶץ אֹכֶלֶת יוֹשְׁבֶיהָ הִוא וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר־רָאִינוּ בְּתוֹכָהּ

אֲנָשִׁי מְדוֹת:

33 וַשֵּׁם רָאִינוּ אֶת־הַנְּפִלִים בְּנֵי עֲנָק מִן־הַנְּפִלִים וַנְּהִי

giant

בְּעֵינֵינוּ כְּקַמְצִים וְכֵן הָיִינוּ בְּעֵינֵיהֶם:

a locust

## במדבר 14

The entire community arose and raised their voices; and the people wept that night.

וְאֵרִימָת כָּל כְּנִשְׁתָּא וַיִּהְיוּ יָת קִלְהוֹן וּבְכוּ עָמָא  
בְּלֵילֵיא הַהוּא

They railed against Moshe and Aharon—all of Bnei Yisroel—and the entire congregation said to them: “Would we had died in the land of Egypt or in this desert, would that we had died.

וְאַתְרַעְמוּ עַל מֹשֶׁה וְעַל אַהֲרֹן כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ  
לְהוֹן כָּל כְּנִשְׁתָּא לֹוי דְּמִיתָנָא בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם אוּ  
בְּמִדְבָּרָא הַדִּין לֹוי דְּמִיתָנָא

Why does Adonoy bring us into this land to fall by the sword; our wives and infants would be as spoils; is it not better for us to return to Egypt?”

וְלָמָּא יֵי מַעַל יִתָּנָא לְאַרְעָא הָדָא לְמִנְפֹּל בְּחִרְבָּא  
נְשִׁינָא וְטַפְלָנָא יִהְיוּ לְבִזָּא הָלָא טַב לָנָא דִּי נָתוּב  
לְמִצְרַיִם

1 וַתִּשָּׂא כָל־הָעֵדָה וַיִּתְּנוּ אֶת־קוֹלָם וַיִּבְכוּ הָעָם בַּלַּיְלָה

הַהוּא:

Rashi

כל העדה. סנהדראות (תנחומא שלח יג):

2 וַיִּלְנוּ עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ

אֱלֹהִים כָּל־הָעֵדָה לֹו <sup>if only</sup> מִתְּנוּ בְּאַרְץ מִצְרַיִם אוּ

בְּמִדְבָּר הַזֶּה לֹו־מִתְּנוּ:

Rashi

לו מתנו. הלואי ומתנו:

3 וְלָמָּה יְהוָה מְבִיא אֹתָנוּ אֶל־הָאָרֶץ הַזֹּאת לְנַפֹּל בְּחֶרֶב

נְשִׁינוּ וְטַפֵּנוּ יִהְיוּ <sup>children</sup> לְבִזָּא <sup>contempt</sup> הָלָא טוֹב לָנוּ שׁוּב

מִצְרַיִם:

They said to each other: "Let us appoint (lit. place) a head and we will return to Egypt."

4 וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-אָחִיו נָתַנָּה רֹאשׁ וְנָשׁוּבָה מִצְרָיִם:

וַאֲמָרוּ גֹבֵר לְאַחֲוֵהִי נִמְנִי רִישָׁא וְנָתוּב לְמִצְרַיִם

Rashi

נתנה ראש. כתר גומו נמני רישא נשים עלינו מלך ורבותינו פירשו לשון עבודת אלילים (פסיקתא זוטרית):

Moshe and Aharon fell on their faces before the entire gathering of the congregation of Bnei Yisroel.

5 וַיִּפֹּל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל-פְּנֵיהֶם לִפְנֵי כָל-קֹהֵל עֵדֹת בְּנֵי

יִשְׂרָאֵל:

וַיִּפֹּל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל אִפְּהֵיוֹן קִדְּם כָּל קֹהֵל כְּנֻשְׁתָּא  
דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל

Yehoshua the son of Nun and Caleiv the son of Yefuneh, who were among those who scouted the land, tore their clothing [in grief].

6 וַיְהִי־שָׁעָ בֶּן-נּוּן וְכָלֵב בֶּן-יִפְנֶה מִן-הַתְּרִים אֶת-הָאָרֶץ

קָרְעוּ בְּגָדֵיהֶם:

וַיְהִי־שָׁעָ בֶּר נון וְכָלֵב בֶּר יִפְנֶה מִן מְאֲלֵי יֵת אֶרֶץ  
בְּזָעוֹ לְבוּשִׁיהוֹן

They said to the entire congregation of Bnei Yisroel, saying: "The land through which we have passed to scout it; that land is very, very good.

7 וַיֹּאמְרוּ אֶל-כָּל-עֵדֹת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הָאָרֶץ אֲשֶׁר

עָבְרָנוּ בָּהּ לְתוֹר אֹתָהּ טוֹבָה הָאָרֶץ מְאֹד מְאֹד:

וַאֲמָרוּ לְכָל כְּנֻשְׁתָּא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימָר אֶרֶץ דִּי  
עָבְרָנָא בָּהּ לְאֵלְלָא יֵתָה טָבָא אֶרֶץ לְחָדָא לְחָדָא

## שלישי

If Adonoy desires us, He will bring us into this land and give it to us, a land which flows with milk and honey.

אם רעוא בנא קדם יי ויעל יתנא לארעא הדא ויתננה  
לנא ארעא די היא עבדא חלב ודבש

However, do not rebel against Adonoy and you do not be afraid of the nation of the land, for they are [as] our bread, their protection is removed from them, and Adonoy is with us; do not be afraid of them."

ברם במימרא דיי לא תמרדון ואתון לא תדחלון מן  
עמא דארעא ארי בידנא מסירין אנון עדא תקפהון  
מנהון ומימרא דיי בסעדנא לא תדחלון מנהון

8 אם־תִּפְּץ בְּנוֹ יְהוָה וְהָבִיא אֹתָנוּ אֶל־הָאָרֶץ הַזֹּאת

וְנִתְּנָה לָנוּ אֶרֶץ אֲשֶׁר־הִוא זֶבֶת חָלָב וּדְבַשׁ:

9 אַךְ בִּיהוָה אֱלֹהֵינוּ תִּמְרְדוּ <sup>to rebel</sup> וְאַתֶּם אֲל־תִּירְאוּ אֶת־עַם

הָאָרֶץ כִּי לַחֲמֹנֵנוּ הֵם סָר צֵלָם מֵעֲלֵיהֶם וַיְהִי אִתָּנוּ

אֲל־תִּירְאוּם:

Rashi

אל תמרדו. ושוב ואתם אל תיראו:

כי לחמנו הם. נאכלם כלחם:

סר צלם. מגינם וחזקם כשרים שבהם מתו איוב שהיה מגין עליהם (סוטה לח. ב"ב טו, א) דבר אחר צלו של המקום סר

מעליהם:

The entire congregation said that they should be stoned to death, when the glory of Adonoy appeared in the Tent of Meeting, to all of Bnei Yisroel.

ואמרו כל כנשתא למרגם יתהון באבניא ויקרא דיי  
אתגלי במשכן זמנא לכל בני ישראל

10 וַיֹּאמְרוּ כָל־הָעֵדָה <sup>to cast together</sup> לָרְגֹם אֹתָם בָּאֲבָנִים וַיִּכְבֹּד

יְהוָה נִרְאָה בְּאַהֲל מוֹעֵד אֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (פ)

Rashi

לרגום אותם. את יהושע וכלב:

וכבוד ה'. הענן ירד שם (במדבר רבה. סוטה לה, א):

Adonoy said to Moshe: "Until where will this people provoke Me, and how much longer will they have no faith in Me, despite all the signs which I have done in their midst.

11 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה עַד־<sup>where</sup> אָנֹכָהּ יִנְאָצְנִי<sup>to scorn</sup> הָעָם

הִנֵּה וְעַד־אָנֹכָהּ לֹא־יֵאֱמִינוּ בִּי בְּכֹל הָאֲתוֹת אֲשֶׁר עָשִׂיתִי

בְּקִרְבִּי:

וַיֹּאמֶר יְיָ לְמֹשֶׁה עַד אֵימָתִי יִהְיוּ מְרִגְזִין קְדָמִי עָמָא  
הַדִּין וְעַד אֵימָתִי לֹא יִהְיֶינָם בְּמִימָרִי בְּכֹל אֲתִיָּא דִּי  
עֲבָדִית בִּינִיחוֹן

Rashi

עד אנה. עד היכן:

ינאצני. ירגיזוני:

בכל האתות. בשביל כל הנסים שעשיתי להם היה להם להאמין שהיכולת בידי לקיים הבטחתי:

I shall smite them with the plague and annihilate them; and I shall make you into a greater and stronger people than they."

12 אֶכְנוּ בַּדֶּבֶר וְאוֹרֶשְׁנוּ וְאֶעֱשֶׂה אֹתְךָ לְגוֹי־גָדוֹל וְעָצוּם

מֵעַתָּה:

אֶמְחִנּוּן בְּמוֹתָא וְאֶשְׁצְנִין וְאֶעֱבֵד יְתָךְ לְעַם רַב וְתִקְיָה  
מְנַהוֹן

Rashi

ואורשנו. כתרנו לשון תרוכין ואם תאמר מה אעשה לשבועת אבות:

ואעשה אתך לגוי גדול. שאתה מזרעם (במדבר רבה):

Moshe said to Adonoy: "But Egypt will hear, that You, in Your might have brought up this people from among them.

13 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה וְשָׁמְעוּ מִצְרַיִם כִּי־הֵעֲלִיתָ בְּכַחֲךָ

אֶת־הָעָם הַזֶּה מִקֶּרְבּוֹ:

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קִדְּם יי וְשָׁמְעוּ מִצְרַיִם אֲרִי אֶסְקֶתָא  
בְּחִילְךָ יֵת עָמָא הָדִין מִבִּינֵיהוֹן

Rashi

ושמעו מצרים. ושמעו את אשר תהרגם:

כי העלית. כי משמש בלשון אשר והם ראו אשר העלית בכחך הגדול אותם מקרבם וכשישמעו שאתה הורגם לא יאמרו שחטאו לך אלא יאמרו שכנגדם יכולת להלחם אבל כנגד יושבי הארץ לא יכולת להלחם. וזו היא:

They will say concerning the inhabitants of this land, they have heard that You, Adonoy, are among this people, Who appears to them eye to eye (face to face), You, Adonoy; Your Cloud stands over them, in a Pillar of Cloud You go before them daily and in a Pillar of Fire, nightly.

14 וַאֲמָרוּ אֶל־יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ הַזֹּאת שָׁמְעוּ כִּי־אַתָּה יְהוָה

בְּקֶרֶב הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר־עֵינֵינוּ בְּעֵינֵי נִרְאָה | אַתָּה יְהוָה

וְעֹנֶנְךָ עֹמֵד עֲלֵהֶם וּבַעֲמֹד עֲנֵן אַתָּה הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם

by day

יוֹמָם וּבַעֲמֹד אֵשׁ לַלַּיְלָה:

וַיִּמְרוּ לִיתֵּב אֶרְעָא הָדָא דְשָׁמְעוּ אֲרִי אַתָּה יי דְשָׁכְנָתָךְ  
שְׂרִית בְּגוֹ עָמָא הָדִין דִּי בְּעִינֵיהוֹן חֲזוֹן שְׂכִינַת יְקָרָא דִּי  
וְעֹנֶנְךָ מִטַּל עֲלוֹהוֹן וּבַעֲמֹדָא דְעֹנָנָא אַתָּה מְדַבֵּר  
קִדְמֵיהוֹן בִּימָמָא וּבַעֲמֹדָא דְאַשְׁתָּא בְּלֵילִיָּא

Rashi

ואמרו אל יושב הארץ הזאת. כמו על יושב הארץ הזאת ומה יאמרו עליהם מה שאמור בסוף הענין מבילתי יכולת ה' בשביל ששמעו כי אתה ה' שוכן בקרבם ועין בעין אתה ה' נראה להם והכל בדרך חבה ולא הכירו כך שנתקה אהבתך מהם עד הנה (תנחומא שלח יג):

If You kill this nation like a single man,  
the nations will say—they who have  
heard of Your reputation—as follows:

15 וְהִמָּתָה אֶת־הָעַם הַזֶּה כְּאִישׁ אֶחָד וְאָמְרוּ הַגּוֹיִם  
אֲשֶׁר־שָׁמְעוּ אֶת־שִׁמְעֶךָ לֵאמֹר:

וְתִקַּטַּל יֵת עַמָּא הַדִּין כְּגִבְרָא חַד וַיִּמְרוּן עַמְמֵיא דִּי  
שָׁמְעוּ יֵת שְׁמַע גְּבִרְתְּךָ לְמִימָר

Rashi

והמתה את העם הזה כאיש אחד. פתאום ומתוך כך יאמרו הגוים אשר שמעו את שמעך וגו':

"It is because of Adonoy's inability to  
bring this people into the land that He  
swore to them, that he slaughtered  
them in the desert."

16 מִבִּלְתִּי יָכֹלֶת יְהוָה לְהַבִּיא אֶת־הָעַם הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ  
אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע לָהֶם וַיִּשְׁחָטֵם בַּמִּדְבָּר:

מִדְּלִית יוֹכֵלָא קָדָם יִי לֹאֲעֵלָא יֵת עַמָּא הַדִּין לֹאֲרַעָא  
דִּי קַיִם לְהוֹן וְקִטְלָנוּן בַּמִּדְבָּרָא

Rashi

מבלתי יכולתי וגו'. לפי שיושביו הארץ חזקים וגבורים ואינו דומה פרעה לשלשים ואחד מלכים זאת יאמרו על יושב הארץ  
הזאת (ברכות לב): מבלתי יכולתי. מתוך שלא היה יכולת בידו להביאם שחטם:  
יכלת. שם דבר הוא:

Now, please, let my Master's power be  
enhanced as You spoke, saying;

17 וְעֲתָה יִגְדַּל־נָא כַח אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר:

וּכְעַן סְגִי כְעַן חֵילָא (מֶן) קָדָם יִי כְמָא דִּי מִלִּילְתָא  
לְמִימָר

Rashi

יגדל נא כח ה'. לעשות דבורך:  
כאשר דברת לאמר. ומהו הדבור:

Adonoy, slow to anger and abounding  
in kindness, forgiving iniquity, and  
transgression; Who does not completely  
acquit, Who will visit the iniquities of  
the fathers upon their children, to the  
third [generation] and to the fourth  
[generation.]

יְיָ מְרַחֵק רָגִז וּמְסַגֵּי לְמַעַבְדֵּי טָבוֹן (וּקְשׁוּט) שֶׁבֶק לַעֲוֹן  
וְלַמְרוּד וּלְחֹבִין סֶלַח לְדַתֵּיבִין לְאוֹרֵיתָהּ וּדְלֹא תִיבִין  
לֹא מְזַכֵּי מְסַעֵר חֹבִי אֲבֹהֵן עַל בְּנֵי מְרָדִין עַל דֶּר  
תְּלִיתָאֵי וְעַל דֶּר רַבֵּיעָאֵי

to be clean

18 יְהוָה אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד נִשְׂא עֲוֹן וּפָשַׁע וְנִקָּה

לֹא יִנָּקֶה פֶּלֶךְ עֲוֹן אֲבוֹת עַל־בָּנִים עַל־שְׁלֵשִׁים וְעַל־

a  
descendant  
of the...

רִבְעִים :

Rashi

ה' ארך אפים. לצדיקים ולרשעים כשעלה משה למרום מצאו משה להקב"ה שהיה יושב וכותב ה' ארך אפים אמר לו  
לצדיקים אמר לו הקב"ה אף לרשעים אמר לו רשעים יאבדו אמר לו הקב"ה חייך שאתה צריך לדבר כשחטאו ישראל בעגל  
ובמרגלים התפלל משה לפניו בארך אפים אמר לו הקב"ה והלא אמרת לי לצדיקים אמר לו והלא אמרת לי אף לרשעים  
(סנהדרין קיא, א):

ונקה. לשבים:

לא ינקה. לשאינן שבים (יומא פו, א):

Please forgive this people according the  
magnitude of Your kindness, and as  
You have borne this people since Egypt  
until this time."

שְׂבוּק כְּעֵן לְחֹבִי עֲמָא הָדִין כְּסִגְיָאוֹת טָבוֹתָּהּ וּכְמָא דִּי  
שִׁבְקָתָא לְעֲמָא הָדִין מִמְצָרִים וְעַד כְּעֵן

Adonoy said, "I have forgiven them,  
just as you spoke.

וְאָמַר יְיָ שִׁבְקִית כְּפִתְגָמְךָ

to forgive

19 סֶלַח -נָא לַעֲוֹן הָעָם הַזֶּה כְּגֹדֶל חֶסֶדְךָ וְכַמָּא שֶׁ

נִשְׁאַתָּה לָעָם הַזֶּה מִמְצָרִים וְעַד־הַנֶּה:

20 וַיֹּאמֶר יְהוָה סֶלַחְתִּי כְּדִבְרְךָ:

Rashi

כדברך. בשביל מה שאמרת פן יאמרו מבלתי יכולת ה':

However, just as I live and the Glory of  
Adonoy fills the entire land;

וּבְרָם קָיִים אֲנִי וּמִלֵּא יִקְרָא דִּי יֵת כָּל אֶרֶעָא

21 וְאוֹלָם חַי־אֲנִי וְיִמְלֵא כְבוֹד־יְהוָה אֶת־כָּל־הָאָרֶץ:

Rashi

ואולם. כמו אבל זאת אעשה להם:

חי אני. לשון שבועה כשם שאני חי וכבודי ימלא את כל הארץ כך אקיים להם כי כל האנשים הרואים וגו'. אם יראו את

הארץ:

For, all the people who see My glory  
and My signs which I have done in  
Egypt and in the desert, and they have  
tested Me these ten times and they have  
not listened to My voice.

אֲרִי כָּל גְּבוּרִיא דַּחְזוּ יֵת יִקְרִי וְיֵת אֲתוּתִי דִּי עֲבָדִית  
בְּמִצְרַיִם וּבְמִדְבָּרָא וְנִסִּיאוּ קִדְמִי דְּנֵן עֲשֵׂר זְמָנִין וְלֹא  
קִבִּילוּ בְּמִימְרִי

22 כִּי כָּל־הָאֲנָשִׁים הָרְאִים אֶת־כְּבֹדִי וְאֶת־אֲתוּתִי

to test

אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי בְּמִצְרַיִם וּבְמִדְבָּר וַיִּנְסֻן אֹתִי זֶה

עֲשֵׂר פְּעָמִים וְלֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹלִי:

Rashi

וינסו. כמשמעו:

זה עשר פעמים. שנים בים שנים במן ושנים בשליו וכו' כדאיתא במסכת ערכין (טו, א"ב):

If they will see the land that I have  
sworn to their fathers; all those who  
angered Me will not see it.

אִם יַחְזִוּ יֵת אֶרֶעָא דִּי קִיַּמִּית לְאַבְהֵתְהוֹן וְכָל דְּאֶרְגִּיזוּ  
קִדְמִי לֹא יַחְזִנָּה

23 אִם־יֵרְאוּ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְתֶּם וְכָל־מִנְאָצִי

לֹא יֵרְאוּהָ:

Rashi

אם יראו. לא יראו: (אם יראו את הארץ. הרי זה מקרא מסורס חי אני כי כל האנשים אם יראו את הארץ וכבודי ימלא את כל הארץ שלא יתחלל שמי במגפה הזאת לאמר מבלתי יכולת ה' להביאם שלא אמיתם פתאום כאיש אחד אלא באיחור ארבעים שנה מעט מעט:)

לא יראוה. לא יראו את הארץ:

My servant Caleiv, because he possessed  
in him a different spirit, and followed  
Me fully, I shall bring him into the land  
to which he came, and his children will  
cast [its inhabitants] from it.

וְעַבְדִּי כָלֵב חָלַף דְּהוּה רֹחַ אוֹחֲרֵי עֲמָה וְאַשְׁלֵם בְּתֵר  
דְּחִלְתִּי וְאַעֲלֶנָּה לְאַרְעָא דִּי עָאֵל לְתַמָּן וּבְנוֹהֵי יִתְרַכְנֵה

24 וְעַבְדִּי כָלֵב עֲקֵב הִיָּתָה רֹחַ אַחֲרֵת עִמּוֹ וַיִּמְלֵא אַחֲרֵי  
וְהִבִּיאֲתִיו אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־בָּא שָׁמָּה וְזָרְעוּ יִירָשְׁנָה:

Rashi

רוח אחרת. שתי רוחות אחת בפה ואחת בלב למרגלים אמר אני עמכם בעצה ובלבו היה לומר האמת ועל ידי כן היה בו כח  
להשתיקם כמו שנאמר (לעיל יג, ל) ויהס כלב שהיו סבורים שיאמר כמותם זהו שנאמר בספר (יהושע יד, ז) ואשיב אותו דבר  
כאשר עם לבבי ולא כאשר עם פי (במדבר רבה):  
וימלא אחרי. וימלא את לבו אחרי וזה מקרא קצר:  
אשר בא שמה. חברון תנתן לו:  
יירשנה. כתרגמו יתרכינה יורישו את הענקים ואת העם אשר בה ואין לתרגמו יירתינה אלא במקום יירשנה:

The Amaleki and the Cana'ani are now  
dwelling in the valley. Tomorrow turn  
back and you shall travel the desert by  
way of the Reed Sea."

וְעַמְלֻקָּאָה וְכַנְעֻנָּאָה יִתְּב בְּמִישְׁרָא מְחַר אֲתַפְּנוּ וְטוּלוּ  
לְכוּן לְמַדְבָּרָא אוֹרַח יִמָּא דְסוּף

Amalekite 25 וְהָעַמְלֻקִּי וְהַכְּנַעֲנִי יֹשֵׁב בְּעַמְק מְחַר פָּנוּ וְסָעוּ לָכֶם  
הַמַּדְבָּר דֶּרֶךְ יַם־סוּף: (פ)

Rashi

והעמלקי וגו'. אם תלכו שם יהרגו אתכם מאחר שאיני עמכם:  
מחר פנו. לאחוריכם וסעו לכם וגו':

## רביעי

Adonoy spoke to Moshe and to Aharon,  
saying:

וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה וְעִם אַהֲרֹן לְמִימָר

26 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:

“Until when will this wicked  
congregation [exist], those who provoke  
Me? The complaints of Bnei Yisroel,  
which they complain against Me, I have  
heard.

עַד אֵימָתִי לְכַנְשָׁתָא בִישָׁתָא הָדָא דִּי אָנוּן מְתַרְעָמִין  
עָלַי יְתַרְעַמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דִּי אָנוּן מְתַרְעָמִין עָלַי  
שְׁמִיעַ קְדָמִי

Rashi

לעדה הרעה וגו'. אלו המרגלים מכאן לעדה שהיא עשרה (סנהדרין ב, א):  
אשר המה מלינים. את ישראל עלי:  
את תלנות בני ישראל אשר המה מלינים. המרגלים מלינים אותם עלי שמעתי:

Say to them: “As I live, says Adonoy, if I  
do not [do to you] as you have spoken  
in My ears; so I shall do to you.

אָמַר לְהוֹן קִים אֲנָא אָמַר יְיָ אִם לֹא כְמָא דִּי מְלִילְתוֹן  
קְדָמִי כֹן אֶעֱבַד לְכוֹן

Rashi

חי אני. לשון שבועה: אם לא וגו' כן אעשה. כביכול איני חי:  
כאשר דברתם. שבקשתם ממני (לעיל ב) או במדבר הזה לו מתנו:

In this desert your corpses shall fall, all  
of you who were counted according to  
your numbers, from twenty years and  
above, because you have complained  
against Me,

בְּמִדְבָּרָא הָדִין יִפְלוּן פְּגָרִיכוֹן וְכָל מְנַיִיכוֹן לְכָל  
חֲשִׁבְנָכוֹן מִבֶּר עֲשָׂרִין שָׁנִין וְלַעֲלָא דִּי אֲתַרְעַמְתוֹן עָלַי

Rashi

וכל פקדיכם לכל מספרכם. כל הנמנה לכל מספר שאתם נמנין בו כגון לצאת ולבא לצבא ולתת שקלים כל המנויים לכל  
אותן מספרות ימותו ואלו הן מִבֶּן כ' שנה וגו' להוציא שבטו של לוי שאין פקודיהם מִבֶּן עשרים (ב"ב קכא, ב):

27 עַד־מָתִי לְעֵדָה הָרָעָה הַזֹּאת אֲשֶׁר הִמָּה מְלִינִים עָלַי  
אֶת־תִּלְנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הִמָּה מְלִינִים עָלַי  
complaint  
שְׁמִיעָתִי:

28 אָמַר אֱלֹהִים חַי־אֲנִי נֹאם־יְהוָה אִם־לֹא כְּאֲשֶׁר דִּבַּרְתֶּם  
בְּאָזְנִי כֹן אֶעֱשֶׂה לָכֶם:

29 בְּמִדְבָּר הַזֶּה יִפְּלוּ פְּגָרֵיכֶם וְכָל־פְּקָדֵיכֶם  
לְכָל־מִסְפָּרְכֶם מִבֶּן עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה אֲשֶׁר הִלִּינֶתֶם  
עָלַי:

a carcass

Surely you shall [not] come into the land to which I raised My Hand [to swear] that I would cause you to live in it; except for Caleiv the son of Yefuneh and Yehoshua the son of Nun.

אם אתון תעלו לארץ די קימית במימרי לאשרא  
יתכון בה אלהן כלב בר יפנה ויהושע בר נון

Your infants, about whom you said that they will be as spoils, I shall bring them [there] and they will know the land which you despised.

וטפלו די אמרתון לבזא יהי ואצל יתהון וידעון ית  
ארץ די קצתון בה

Your corpses—yours, shall fall in this desert.

ופגריכון די לכוון יפלו במדברא הדין

30 אם-אתם תבאו אל-הארץ אשר נשאתי את-ידי לשכון

אתכם בה כי אם-כלב בן-יפנה ויהושע בן-נון:

31 וטפכם אשר אמרתם לבז <sup>contempt</sup> יהיה ויהביאתי <sup>children</sup>

אתם וידעו את-הארץ אשר מאסתם בה:

32 ופגריכם אתם יפלו במדבר הזה:

Rashi

ופגריכם אתם. כתרגומו (דילכון) לפי שדבר על הבנים להכניסם לארץ ובקש לומר ואתם תמותו נופל לשון זה כאן לומר אתם:

Your children, they shall be wanderers in the desert for forty years, and they will bear [the burden of] your dissoluteness, until the last of your corpses are in the desert.

ובניכון יהון מאחרין במדברא ארבעין שנין ויקבלון  
ית חוביכון עד דיסופון פגריכון במדברא

33 וּבְנֵיכֶם יִהְיוּ רָעִים בְּמִדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה וְנָשְׂאוּ אֶת-

זְנוּתֵיכֶם עַד-תֵּתֶם פְּגֵרֵיכֶם בְּמִדְבָּר: <sup>adultery</sup>

Rashi

ארבעים שנה. לא מת אחד מהם פחות מבן ס' לכך נגזר ארבעים כדי שיהיו אותם של בני עשרים מגיעין לכלל ששים ושנה ראשונה היתה בכלל ואף על פי שקדמה לשלוח המרגלים לפי שמשעשו את העגל עלתה גזירה זו במחשבה אלא שהמתין להם עד שתתמלא סאתם וזהו שנאמר (שמות לב, לד) וביום פקדי במרגלים ופקדתי עליהם חטאתם ואף כאן נאמר תשאו את

עונותיכם ולא עונותכם שתי עונות של עגל ושל תלונה וחשב להם במנין חייהם מקצת שנה ככולה וכשנכנסו לשנת ששים מתו אותם של בני עשרים (תנחומא שלח יג):  
ונשאו את זנותיכם. כתרגומו ויקבלון ית חוביכון:

According to the number of days which  
you scouted the land; forty days, a day  
for a year, a day for a year you will bear  
the burden of your iniquity forty years,  
and you will know My displeasure.

בַּמִּנְיָן יוֹמִיא דִּי אֶלְלָתוֹן יִתְּ אֶרְעָא אֲרַבְעִין יוֹמִין יוֹמָא  
לְשָׁתָא יוֹמָא לְשָׁתָא תִּקְבְּלוֹן יִתְּ חוֹבִיכוֹן אֲרַבְעִין שָׁנִין  
וְתִדְעוֹן יִתְּ דְּאִתְרַעַמְתוֹן עָלֵי

Rashi

את תנאותי. שהניאותם את לבבכם מאחרי. תנאה לשון הסרה כמו (במדבר ל, ו) כי הניא אביה אותה:

I am Adonoy; I have spoken—if I do  
not do this to this entire evil  
congregation that are gathered against  
Me; in this desert they shall be finished  
and there they shall die.”

אֲנִי יְהוָה דִּבְרִיתִי אִם-לֹא | נָתַת אֶעֱשֶׂה לְכָל-הָעֵדָה  
הָרַעָה הַזֹּאת הַנוֹעֲדִים עָלַי בְּמִדְבָּר הַזֶּה יָתֻמוּ וְיָשָׁם  
יָמָתוּ:

Those men whom Moshe sent to scout  
the land, who returned and provoked  
the complaints of the entire  
congregation against him, by spreading  
slander about the land;

וַגִּבְרִיא דִּי שְׁלַח מֹשֶׁה לְאֶלְלָא יִתְּ אֶרְעָא וְתָבוּ  
וְאֶרְעִימוּ עֲלוֹהֵי יִתְּ כָּל כְּנָשָׁתָא לְאַפְקָא שׁוּם בֵּישׁ עַל  
אֶרְעָא

to meander  
about

34 בַּמִּסְפָּר הַיָּמִים אֲשֶׁר-תִּרְתָּם אֶת-הָאָרֶץ אֲרַבְעִים

יּוֹם יוֹם לְשָׁנָה יוֹם לְשָׁנָה תִּשָּׂאוּ אֶת-עֲוֹנוֹתֵיכֶם אֲרַבְעִים

objection

שָׁנָה וְיִדְעַתֶּם אֶת-תְּנוּאָתִי :

35 אֲנִי יְהוָה דִּבְרִיתִי אִם-לֹא | נָתַת אֶעֱשֶׂה לְכָל-הָעֵדָה

to fix upon

הָרַעָה הַזֹּאת הַנוֹעֲדִים עָלַי בְּמִדְבָּר הַזֶּה יָתֻמוּ וְיָשָׁם

יָמָתוּ:

36 וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר-שָׁלַח מֹשֶׁה לְתוֹר אֶת-הָאָרֶץ וַיָּשֻׁבוּ

slander

וַיְלִינוּ [וַיְלִינוּ] עָלָיו אֶת-כָּל-הָעֵדָה לְהוֹצִיא דָבָה

עַל-הָאָרֶץ:

וישבו וילינו עליו. וכששבו מתור הארץ הרעימו עליו את כל העדה בהוצאת דבה אותם אנשים וימותו. כל הוצאת דבה לשון חינוך דברים שמלקיחים לשונם לאדם לדבר בו כמו (שיר ז, י) דובב שפתי ישנים וישנה לטובה וישנה לרעה לכך נאמר כאן מוציאי דבת הארץ רעה שיש דבה שהיא טובה:

דבה. פרליר"ש בלע"ז:

Those men died—who spread evil  
slander against the land—in a plague,  
before Adonoy.

37 וַיָּמָתוּ הָאֲנָשִׁים מוֹצְאֵי דִבַּת־הָאָרֶץ רָעָה בַּמַּגָּפָה לִפְנֵי

יְהוָה:

וַיָּמָתוּ גְבֵרֵי דְאִפִּיקוּ שׁוֹם בֵּישׁ עַל אֶרֶץ בְּמוֹתָנָא

קָדָם יי

במגפה לפני ה'. באותה מיתה ההגונה להם מדה כנגד מדה הם חטאו בלשון ונשתרבו לשונם עד טבורם ותולעים יוצאים מלשונם ובאין לתוך טבורם לכך נאמר במגפה וזהו לפני ה' באותה הראויה להם על פי מדותיו של הקב"ה שהוא מודד מדה כנגד מדה (סוטה לה, א):

Yehoshua the son of Nun and Caleiv  
the son of Yefuneh, lived, from among  
those men who went to scout the land.

38 וַיְהִי־שָׁעָ בֶן־נּוּן וְכָלֵב בֶּן־יִפְנֵה חַיִּי מִן־הָאֲנָשִׁים הָהֵם

הַהֲלֹכִים לְתוֹר אֶת־הָאָרֶץ:

וַיְהִי־שָׁעָ בֶּן־נּוּן וְכָלֵב בֶּן־יִפְנֵה אֲתַקִּימוּ מִן־גְּבֵרֵי

הָאֲנָשִׁים דְּאָזְלוּ לְאֶלְלָא יְתָ אֶרֶץ

ויהושע וכלב חיו. מה תלמוד לומר חיו מן האנשים ההם אלא מלמד שנטלו חלקם של מרגלים בארץ וקמו תחתיהם לחיים (ב"ב קיח, ב):

Moshe spoke these words to all of Bnei  
Yisroel, and the people mourned  
greatly.

39 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

וַיִּתְאַבְּלוּ הָעָם מְאֹד:

וּמִלֵּיל מֹשֶׁה יְתָ פִתְגָמָא הָאֵלִין לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

וַאֲתַאבְּלוּ עָמָא לְחֻדָּא

They awoke early in the morning and went up to the peak of the mountain, saying: "We are ready to go up to the place of which Adonoy spoke (promised), for we have sinned."

וַאֲקִדְמוּ בַצֶּפְרָא וּסְלִיקוּ לְרִישׁ טוֹרָא לְמִימָר הָא  
אֲנַחְנָא סְלִקִּין לְאַתְרָא דִּי אָמַר יְיָ אֲרִי חֲבִנָא

40 וַיִּשְׁכְּמוּ בַבֹּקֶר וַיַּעֲלוּ אֶל־רֹאשׁ־הַהָר לְאמֹר הִנֵּנוּ וְעַלִּינוּ  
אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־אָמַר יְהוָה כִּי חָטֵאנוּ:

Rashi

אל ראש ההר. והוא הדרך העולה לארץ ישראל:  
הננו ועלינו אל המקום. לארץ ישראל:  
אשר אמר ה'. לתתה לנו שם נעלה:  
כי חטאנו. על אשר אמרנו (לעיל ג) הלא טוב לנו שוב מצרימה:

Moshe said: "Why are you now transgressing the word of Adonoy; it will not succeed.

וְאָמַר מֹשֶׁה לָּמָּה דְּנִן אֶתוֹן עֲבָרִין עַל גִּזְרֵת מִימָרָא דִּי  
וְהִיא לָא תִצְלַח

41 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לָּמָּה זֶה אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־פִּי יְהוָה וְהוּא  
לֹא תִצְלַח:

Rashi

והוא לא תצלח. זו שאתם עושין לא תצלח:

Do not go up, for Adonoy is not among you, and do not die before your enemies,

לֹא תִסְקֹון אֲרִי לִית שְׂכַנְתָּא דִּי בִינִיכֹון וְלֹא תִתְבָּרוֹן  
קָדָם בְּעַלִּי דְבִבִּיכֹון

42 אֶל־תַּעֲלוּ כִּי אֵין יְהוָה בְּקִרְבְּכֶם וְלֹא תִנָּגְפוּ לִפְנֵי  
אֹיְבֵיכֶם:

For the Amaleki and the Cana'ani are  
there before you, and you will fall by  
the sword, for, you turned from  
following Adonoy, and Adonoy will not  
be with you."

אַרִי עֲמֻלְקָאָה וְכִנְעֻנָּאָה תִּמְנֵן קִדְמֵיכֹן וְתִפְּלוּן בְּחֶרֶב  
אַרִי עַל כֵּן תִּבְּתוֹן מִבֶּתֶר פּוֹלְחָנָא דִּי וְלֹא יְהִי מִימָרָא  
דִּי בְּסַעֲדָכֹן

Amalekite

43 כִּי הָעֲמֻלְקִי וְהַכְּנַעֲנִי שָׁם לִפְנֵיכֶם וְנִפְלֹתֶם בְּחֶרֶב

כִּי־עַל־כֵּן שִׁבְתֶּם מֵאַחֲרֵי יְהוָה וְלֹא־יְהִיָּה יְהוָה עִמָּכֶם:

Rashi

כי על כן שבתם. כלומר כי זאת תבא לכם על אשר שבתם וגו':

They defiantly went up the mountain  
peak, but the Ark of the Covenant of  
Adonoy, and Moshe, did not move from  
amidst the encampment.

וְאַרְשֻׁעוּ לְמִסְכָּ לְרִישׁ טוֹרָא וְאַרְזֹן קִימָא דִּי וּמִשֶּׁה לֹא  
עָדוּ מִגּוֹ מִשְׁרִיתָא

to swell

44 וַיַּעֲפְלוּ לַעֲלוֹת אֶל־רֹאשׁ הָהָר וְאַרְזֹן בְּרִית־יְהוָה

to  
withdraw

וּמֹשֶׁה לֹא־ מָשָׁו מִקְרַב הַמַּחֲנֶה:

Rashi

ויעפלו. לשון חוזק וכן (חבקוק ב, ד) הנה עפלה. אינגרי"ש בלע"ז לשון עזות וכן (מיכה ד, ח) עופל בת ציון (ישעיה לב, יד)  
עופל ובחן. ומדרש תנחומא (ישן שלח יט) מפרשו לשון אופל הלכו חשכים שלא ברשות:

The Amaleki and the Cana'ani swooped  
down, they who were dwelling in that  
mountain, and they smote and crushed  
them until Chormah.

וְנַחַת עֲמֻלְקָאָה וְכִנְעֻנָּאָה דִּיתַב בְּטוֹרָא הֵהוּא וּמַחְנוֹן  
וּטְרָדְנוֹן עַד חֹרְמָה

45 וַיֵּרֶד הָעֲמֻלְקִי וְהַכְּנַעֲנִי הַיֹּשֵׁב בְּהָר הַהוּא וַיִּכּוּם

to bruise or  
violently...

וַיִּכְתּוּם עַד־חֹרְמָה: (פ)

Rashi

ויכתום. כמו (דברים ט, כא) ואכות אותו טחון מכה אחר מכה:

עד החרמה. שם המקום נקרא על שם המאורע:

## במדבר 15

Adonoy spoke to Moshe, saying;

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:

וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לִמְיָמָר

“Speak to Bnei Yisroel, and say to them, when you arrive into the land in which you will dwell, which I am giving to you.

2 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל־אֶרֶץ

מוֹשְׁבֵתֵיכֶם אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם:

מִלֵּל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהוֹן אֲרִי תַעֲלוּן לָאָרֶץ

מוֹתְבְּנִיכֹן דִּי אֲנִי יֵהֵב לָכֹן

Rashi

כי תבאו. בשר להם שיכנסו לארץ:

When you make a fire-offering to Adonoy, a burnt-offering or a sacrifice, by verbalizing as a pledge or as a donation or on your festivals to provide a pleasing fragrance to Adonoy, from cattle or from sheep.

3 וַעֲשִׂיתֶם אֲשֶׁה לַיהוָה עֹלָה אוֹ־זֶבַח לְפֶלֶא־נֶדֶר אוֹ

בְּנִדְבָה אוֹ בְּמוֹעֲדֵיכֶם לַעֲשׂוֹת רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה

מִן־הַבָּקָר אוֹ מִן־הָצֹאן:

וְתַעֲבֹדוּן קָרְבָּנָא קָדָם יְיָ עֹלָתָא אוֹ נִכְסֵת קוֹדֶשִׁיא

לְאַפְרָשָׁא נִדְרָא אוֹ בְּנִדְבָתָא אוֹ בְּמוֹעֲדֵיכֹן לְמַעַבְדַּ

לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְיוֹא קָדָם יְיָ מִן תּוֹרִי אוֹ מִן עֲנָא

Rashi

ועשיתם אשה. אין זה צווי אלא כשתבאו שם ותעלה על לבבכם לעשות אשה לה':

ריח ניחח. שיהיה נחת רוח לפני:

לפלא נדר או בנדבה וגו'. או שתעשו האשה בשביל חובת מועדיכם שחייבתי אתכם לעשות במועד:

The one bringing his offering to  
Adonoy shall present one tenth of flour  
mixed with one fourth of a hin of oil,

וְיִקְרֵב דְּמִקְרֵב קֶרְבָּנָה קֶדֶם יְיָ מִנְחָתָא סֵלְתָא עֲשְׂרוֹנָא  
דְּפִילָא בְּרַבְעוֹת הִינָּא מִשְׁחָא

4 וְהִקְרִיב הַמִּקְרִיב קֶרְבָּנוֹ לַיהוָה מִנְחָה סֵלְתָא  
עֲשְׂרוֹן בְּלוֹל בְּרַבְעִית הִינָּא שֶׁמֶן:  
fine flour a hin to overflow a tenth part

Rashi

והקריב המקריב. תקריבו נסכים ומנחה לכל בהמה המנחה כליל והשמן נבלל בתוכה והיין לספלים כמו ששנינו במסכת  
סוכה (מח, א):

Along with wine, for a wine-offering,  
one fourth of a hin, so you shall do for a  
burnt-offering or a sacrifice, for the one  
sheep.

וְחִמְרָא לְנִסְכָּא רַבְעוֹת הִינָּא תַעֲבֹד עַל עֲלֹתָא אוֹ  
לְנִכְסֵת קוֹדֶשִׁיָּא לְאַמְרָא חָד

5 וַיֵּין לְנִסְךְ רַבִּיעִית הִינָּא תַעֲשֶׂה עַל־הַעֲלָה אוֹ לִזְבֵּחַ  
לִכְבֹּשׁ הָאֶחָד:

Rashi

לכבש האחד. על כל האמור למעלה הוא מוסב על המנחה ועל השמן ועל היין:

If for a ram you shall make a meal-  
offering of two tenths, mixed with one  
third of a hin of oil.

אוֹ לְדִכְרָא תַעֲבֹד מִנְחָתָא סֵלְתָא תְּרִין עֲשְׂרוֹנִין דְּפִילָא  
בְּמִשְׁחַ תְּלָתוֹת הִינָּא

6 אוֹ לְאֵיל תַעֲשֶׂה מִנְחָה סֵלְתָא שְׁנֵי עֲשְׂרֹנִים בְּלוֹלָה  
בְּשֶׁמֶן שְׁלִשִׁית הִינָּא:

Rashi

או לאיל. ואם איל הוא. ורבותינו דרשו (מנחות צא. חולין כג, א) או לרבות את הפלגס לנסכי איל:

Wine, for a wine-offering shall be one  
third of a hin. This is how you shall  
offer a pleasing fragrance to Adonoy.

וְחִמְרָא לְנִסְכָּא תְּלָתוֹת הִינָּא תִקְרֵב לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְיוֹא  
קֶדֶם יְיָ

7 וַיֵּין לְנִסְךְ שְׁלִשִׁית הִינָּא תִקְרֵב רִיח־נִיחָח לַיהוָה:

## חמישי

If you are making a calf as a burnt-offering or sacrifice by verbalizing as a pledge or for a peace-offering, to Adonoy.

וְאִרִּי תַעֲבֹד בַּר תּוֹרִי עֲלֵתָא אוֹ נִכְסֵת קוּדְשִׁיא לְפָרָשָׁא  
נִדְרָא אוֹ נִכְסֵת קוּדְשִׁיא קָדָם יי

Along with the calf he shall bring a meal-offering of three tenths mixed with one half of a hin of oil.

וְיִקְרַב עַל בַּר תּוֹרִי מִנְחָתָא סֵלְתָא תִּלְתָּא עֶשְׂרוֹנִין  
דְּפִילָא בְּמִשַּׁח פְּלָגוֹת הֵינָא

You shall bring wine, for a wine-offering, one half of a hin, a fire-offering of pleasing fragrance to Adonoy.

וְחִמְרָא תִּקְרַב לְנִסְכָּא פְּלָגוֹת הֵינָא קֶרֶבֶן דְּמִתְקַבֵּל  
בְּרַעְוָא קָדָם יי

8 וְכִי־תַעֲשֶׂה בֶן־בָּקָר עֹלָה אוֹזֶבֶת לְפִלֵּא־נֶדֶר

אוֹזְשָׁלָמִים לַיהוָה:

9 וְהִקְרִיב עַל־בֶּן־הַבָּקָר מִנְחָה סֵלֶת <sup>fine flour</sup> שְׁלֹשָׁה

עֶשְׂרֹנִים <sup>a tenth part</sup> בָּלִיל <sup>to overflow</sup> בְּשֶׁמֶן חֲצִי <sup>a hin</sup> הַהֵין :

10 וְיִין תִּקְרִיב לְנִסְכֹּךְ חֲצִי הַהֵין אֵשֶׁה רִיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה:

Rashi

אשה ריח. אינו מוסב אלא על המנחה והשמן אבל היין אינו אשה שאינו ניתן על האש:

So you shall do for each ox or ram or for the sheep or goats.

כְּדִין יִתְעַבֵּיד לְתוֹרָא חֵד אוֹ לְדִכְרָא חֵד אוֹ לְאִמֵּר  
בְּאִמְרִיא אוֹ בְּעִזִּיא

11 כָּכָה יַעֲשֶׂה לְשׂוֹר הָאֶחָד אוֹ לְאֵיל הָאֶחָד אוֹ־לְשֶׁה

בְּכַבָּשִׁים אוֹ בְּעִזִּים:

Rashi

או לשה. בין שהוא בכבשים בין שהוא בעזים כבש ושה קרוים בתוך שנתם: איל. בן י"ג חדש ויום אחד:

According to the number, which you offer, so you shall make for each one according to the[ir] number[s].

כַּמְּסַפֵּר אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ כִכָּה תַעֲשׂוּ לְאֶחָד כַּמְּסַפֵּרם:

12 כַּמְּסַפֵּר אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ כִכָּה תַעֲשׂוּ לְאֶחָד כַּמְּסַפֵּרם:

Rashi

כמספר אשר תעשו. כמספר הבהמות אשר תקריבו לקרבן ככה תעשו נסכים לכל אחד מהם: כמספרם של בהמות מספרם של נסכים:

Each citizen shall do this as stated, to bring a fire-offering of pleasing fragrance to Adonoy.

כָּל יִצְיָבָא יַעֲבֹד כְּדִין יְת אֱלִין לְקָרְבָּא קָרְבֹּן דְּמִתְקַבֵּל  
בְּרַעְוָא קָדָם יי

13 כָּל הָאֲזָרָח יַעֲשֶׂה־כִכָּה אֶת־אֱלֹהֵהּ לְהַקְרִיב אִשָּׁה

native

רִיח־נִיחֹחַ לַיהוָה:

If a proselyte will live with you or among you, for all of your generations and makes a fire-offering of pleasing fragrance to Adonoy, in the same fashion as you make it, so shall he make it.

וְאִרִי יִתְגִּיר עִמָּכֹן גִּיּוֹרָא אוּ דִי בִינִיכֹן לְדִרְיִכֹן וְיַעֲבֹד  
קָרְבֹּן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְוָא קָדָם יי כְּמָא דִי תַעֲבֹדֹן כֹּן  
יַעֲבֹד

14 וְכִי־יִגְוֹר אִתְּכֶם גֵּר אוּ אֲשֶׁר־בְּתוֹכְכֶם לְדִרְיִכְכֶם וַעֲשֶׂה

אִשָּׁה רִיח־נִיחֹחַ לַיהוָה כְּאֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ כֹן יַעֲשֶׂה:

The assembly has one statute for yourselves and for the proselyte who resides; one statue for all of your generations, just as it is for yourselves, so shall it be for the proselyte, before Adonoy.

קְהֵלָא קִימָא חַד לְכוֹן וּלְגִיּוֹרָא דִּיתְגִּיר קִימָא עֲלֵם  
לְדִרְיִכֹן כְּוִתְכוֹן כְּגִיּוֹרָא יְהִי קָדָם יי

15 הַקֵּהֶל חֻקָּה אֶחָת לָכֶם וְלַגֵּר הַגֵּר חֻקַּת עוֹלָם

like

לְדִרְיִכְכֶם כְּכֶם כְּגֵר יִהְיֶה לִפְנֵי יְהוָה:

ככם כגר. כמותכם כן גר וכן דרך לשון עברית (בראשית יג, י) כגן ה' כארץ מצרים כן ארץ מצרים. (מ"א כב, ד) כמוני כמוך  
כעמי כעמך:

One law and one rule will apply to you,  
and to the proselyte who lives with  
you."

16 תורה אחת ומשפט אחד יהיה לכם ולגר הגר אתכם:

(פ)

אוריתא חדא ודינא חד יהי לכוון ולגיורא דיתגיר  
עמכו

## שישי

Adonoy spoke to Moshe, saying:

17 וידבר יהוה אל-משה לאמר:

ומליל יי עם משה למימר

"Speak to Bnei Yisroel and say to them,  
at your coming to the land into which I  
am bringing you,

18 דבר אל-בני ישראל ואמרת אליהם בבואכם אל-הארץ

אשר אני מביא אתכם שמה:

מלל עם בני ישראל ותימר להון במעלכון לארץ די  
אנא מעל יתכון לתמן

בבאכם אל הארץ. משונה ביאה זו מכל ביאות שבתורה שבכולן נאמר כי תבא כי תבאו לפיכך כולן למדות זו מזו וכיון  
שפרט לך הכתוב באחת מהן שאינה אלא לאחר ירושה ושיבה אף כולן כן אבל זו נאמר בה בבואכם משנכנסו בה ואכלו  
מלחמה נתחייבו בחלה (ספרי קי. כתובות כה, א):

When you eat from the bread of the  
land you shall separate a terumah for  
Adonoy.

19 והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה ליהוה:

ויהי במיכלכון מלחמא דארעא תפרשון אפרשותא  
קדם יי

[From] the first portion of your doughs you shall separate a loaf as a separated portion; like the terumah-gift of the granary, so shall you separate it.

20 רֵאשִׁית עֲרִסְתֶּכֶם חֻלָּה תְּרִימוֹ תְּרוּמָה כְּתֻרֹמַת  
cradle  
threshing floor  
גֶרֶן כֵּן תְּרִימוֹ אֹתָהּ:

רֵישׁ אֲצוּתְכֹן חֻלָּתָא תְּפָרְשׁוֹן אֶפְרָשׁוּתָא כְּמָא דִּי  
מְפָרְשִׁין מִן אֲדָרָא כֵּן תְּפָרְשׁוֹן יְתָה

Rashi

ראשית ערסתכם. כשתלושו כדי עריסותיכם שאתם רגילין ללוש במדבר וכמה היא (שמות טז, יח טז) וימודו בעומר עומר לגלגל (ושיעורו מ"ג בצים וחומש ביצה) תרימו מראשיתה כלומר קודם שתאכלו ממנה ראשית תלקח חלה אחת תרומה לשם ה':

חלה. טורטי"ל בלע"ז:

כתרומת גורן. שלא נאמר בה שיעור ולא כתרומת מעשר שנאמר בה שיעור אבל חכמים נתנו שיעור לבעל הבית אחד מעשרים וארבעה ולנחתום אחד מארבעים ושמונה (חלה ב, ז):

Of the first portion of your doughs you shall give to Adonoy as a terumah-offering, throughout your generations."

21 מֵרֵאשִׁית עֲרִסְתֶּיכֶם תִּתְּנוּ לַיהוָה תְּרוּמָה לְדֹרֹתֵיכֶם:

(ס)

מֵרֵישׁ אֲצוּתְכֹן תִּתְּנוֹן קֳדָם יְיָ אֶפְרָשׁוּתָא לְדָרִיכֹן

Rashi

מראשית ערסתיכם. למה נאמר לפי שנאמר ראשית עריסותיכם שומע אני ראשונה שבעיסות תלמוד לומר מראשית מקצתה ולא כולה (ספרי ק):

תתנו לה' תרומה. לפי שלא שמענו שיעור לחלה נאמר תתנו שיהא בה כדי נתינה (שם):

If you should err, and not fulfill all of these commandments which Adonoy said to Moshe;

22 וְכִי תִשְׁגּוּ וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל־הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה  
to stray

אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה:

וְאִרִי תִשְׁתָּלוֹן וְלֹא תַעֲבֹדוֹן יֵת כָּל פְּקוּדֵי־הָאֱלֹהִין דִּי  
מִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה

Rashi

וכי תשגו ולא תעשו. עבודת אלילים היתה בכלל כל המצות שהצבור מביאין עליהן פר והרי הכתוב מוציאה כאן מכללן לידון בפר לעולה ושעיר לחטאת (שם קיא):

וכי תשגו וגו'. בעבודת אלילים מדבר או אינו אלא באחת מכל המצות תלמוד לומר את כל המצות האלה מצוה אחת שהיא ככל המצות מה העובר על כל המצות פורק עול ומפר ברית ומגלה פנים ואיזו זו עבודת אלילים (שם. כריתות ז. הוריות ח, א):  
אשר דבר ה' אל משה. אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענום (תהלים סב, יב) אחת דבר אלהים שנים זו שמעתי (הוריות שם. ספרי שם):

All that Adonoy commanded you  
through Moshe, from the day on which  
Adonoy commanded, and from then  
on, throughout your generations.

23 אַתָּ כָּל־אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֲלֵיכֶם בְּיַד־מֹשֶׁה מִן־הַיּוֹם

onward  
אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה וְהָלָא לְדֹרֹתֵיכֶם:

יֵת כָּל דִּי פְקִיד יִי יִתְכוֹן בִּידָא דְּמֹשֶׁה מִן יוֹמָא דִּי  
פְקִיד יִי וְלִהְלֵא לְדֹרֵיכוֹן

Rashi

את כל אשר צוה וגו'. מגיד שכל המודה בעבודת אלילים ככופר בכל התורה כולה ובכל מה שנתנבאו הנביאים שנאמר למן היום אשר צוה ה' והלאה (ספרי שם):

If it was obscured from the eyes of the  
congregation, having been done in  
error, then the entire congregation shall  
offer one young bullock as a burnt-  
offering for a pleasing fragrance to  
Adonoy. Its meal-offering and its wine-  
offering are according to its law, and  
one he-goat, as a sin-offering.

unintentional  
error

24 וְהָיָה אִם מְעִינִי הָעֵדָה נַעֲשְׂתָה לְשִׁגְגָה וְעָשׂוּ

כָּל־הָעֵדָה פֶּרֶךְ בֶּן־בָּקָר אֶחָד לְעֹלָה לְרִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה

וּמִנְחָתוֹ וְנִסְכּוֹ כַּמִּשְׁפָּט וּשְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת:

וְהָיָה אִם מְעִינִי כִנְשָׁתָא אֶתְעַבְדַּת לְשָׁלוּ וְיַעֲבֹדוּן כָּל  
כִּנְשָׁתָא תוֹר בֶּר תוֹרִי חַד לְעֹלָתָא לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְיָא  
קָדָם יִי וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ כְּדָחְזִי וְצִפִּיר בֶּר עֲזִי חַד  
לְחַטָּאתָא

Rashi

אם מעיני העדה נעשתה לשגגה. אם מעיני העדה נעשתה עבירה זו על ידי שוגג כגון ששגגו והורו על אחת מן העבודות שהיא מותרת לעבוד עבודת אלילים בכך:

לחטת. חסר א' שאינו כשאר חטאות שכל חטאות שבתורה הבאות עם עולה החטאת קודמת לעולה שנאמר (ויקרא ה, י) ואת השני יעשה עולה וזו עולה קודמת לחטאת (הוריות יג, א. זבחים נ):

The kohein shall atone on behalf of the entire congregation of Bnei Yisroel, and they shall be forgiven; for they have erred unwittingly and they have brought their offering, as a fire-offering to Adonoy, and their sin-offering before Adonoy (to atone) for their error.

ויכפר כהנא על כל כנשפתא דבני ישראל וישתבק  
להון ארי שלותא היא ואנון איתאיו ית קרבנהון  
קרבנא קדם יי וחבתהון קדם יי על שלותהון

25 וְכִפֹּר הַכֹּהֵן עַל-כָּל-עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְנִסְלַח לָהֶם <sup>to forgive</sup>

כִּי־שָׁגְגָה הָיָא וְהֵם הֵבִיאוּ אֶת־קִרְבָּנָם אֲשֶׁה לַיהוָה  
וְחַטָּאתָם לִפְנֵי יְהוָה עַל־שְׁגָגָתָם:

Rashi

הביאו את קרבנם אשה לה'. זה האמור בפרשה הוא פר העולה שנאמר אשה לה' (ספרי. יבמות ט):  
וחטאתם. זה השעיר:

And it shall be forgiven to the entire congregation of Bnei Yisroel and the stranger amongst them; for the entire people sinned unintentionally.

וישתבק לכל כנשפתא דבני ישראל ולגיורא דיתגיר  
ביניהון ארי לכל עמא בשלותא

26 וְנִסְלַח לְכָל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכָם כִּי

לְכָל־הָעָם בְּשָׁגְגָה: (ס)

## שביעי

If one person will sin erroneously, that person shall bring a yearling she-goat as a sin-offering.

וְאִם אִישׁ חָדָד יִחֹב בְּשָׁלוֹ וַיִּקְרַב עֶזְא בֵּת שֵׁתָה  
לְחַטָּאתָא

unintentional error  
27 וְאִם-נֶפֶשׁ אַחַת תַּחֲטָא בְּשִׁגְגָה וַהֲקָרִיבָה עֶזְ

בֵּת-שֵׁתָה לְחַטָּאת:

Rashi

תחטא בשגגה. בעבודת אלילים (ספרי קיב):

עז בת שנתה. שאר עבירות יחיד מביא כשבה או שעירה ובזו קבע לה שעירה (שם):

The kohein shall atone for that erring soul which has sinned unwittingly before Adonoy; to achieve atonement for him, and he will be forgiven.

וַיִּכְפֹּר כַּהֲנָא עַל אִישׁ דְּאִשְׁתְּלִי בְּמַחְבֵּה בְּשָׁלוֹ קֳדָם יי  
לְכַפֵּרָא עֲלוּהִי וַיִּשְׁתַּבֵּק לָהּ

a mistake or inadvertently...  
28 וַיִּכְפֹּר הַכֹּהֵן עַל-הַנֶּפֶשׁ הַשֹּׁגְגָת בְּחַטָּאתָה בְּשִׁגְגָה

to forgive  
לִפְנֵי יְהוָה לְכַפֵּר עָלָיו וְנִסְלַח לוֹ:

[For] the citizen among Bnei Yisroel, and the proselyte who dwells among them there shall be one law for you all, for he who sins unwittingly.

יִצִּיבָא בְּבִנֵי יִשְׂרָאֵל וְלִגְיוּרָא דִּיתְגִּיר בִּינֵיהוֹן אוּרִיתָא  
חָדָא יְהִי לְכוֹן לְדִיעְבַּד בְּשָׁלוֹ

native  
29 בְּבִנֵי יִשְׂרָאֵל וְלִגְר הַגֵּר בְּתוֹכָם תּוֹרָה אַחַת

יְהִיָּה לָכֶם לַעֲשֹׂה בְּשִׁגְגָה:

A person who commits a sin high-handedly among the citizens or among the proselytes, blasphemes Adonoy; the soul of that person shall be cut off from among its people.

וְאִנֹּשׁ דִּיעֲבֹד בְּרִישׁ גָּלִי מִן יִצְיִכְיָא וּמִן גִּיּוֹרֵיָא קָדָם יי  
הוא מְרַגֵּז וְיִשְׁתַּצִּי אֲנָשָׁא הֵהִיא מִגּוֹ עֲמָה

30 וְהִנָּפֵשׁ אֲשֶׁר־תַּעֲשֶׂה | בְּיַד רָמָה מִן־הָאֶזְרָח וּמִן־הַגֵּר

אֶת־יְהוָה הוּא מְגַדֵּף <sup>to hack</sup> וְנִכְרְתָה הִנָּפֵשׁ הֵהוּא מִקֶּרֶב

עֲמָה:

Rashi

ביד רמה. במזיד:

מגדף. מחרף כמו (יחזקאל ה, טו) והיתה חרפה וגדופה (ישעיה לז, ו) אשר גדפו נערי מלך אשור. ועוד דרשו רבותינו (כריתות ז, ב. סנהדרין צ) מכאן למברך את השם שהוא בכרת:

For he has denigrated the word of Adonoy and he has violated His commandment; The soul of that person shall certainly be cut off; its iniquity is upon it.

אַרִי עַל מִימְרָא דִּי בְסַר וַיֵּת פְּקוּדוּהִי אֲשֵׁנִי אֲשַׁתְּצָאָה  
תִּשְׁתַּצִּי אֲנָשָׁא הֵהִיא חוֹבִיָּה בֵּיה

31 כִּי דְבַר־יְהוָה בָּזָה וְאֶת־מִצְוֹתָיָהּ הִפָּךְ | הִכְרִיתָ

תִּכְרִית הִנָּפֵשׁ הֵהוּא עֲוֹנָה בָּהּ: (פ)

Rashi

דבר ה'. אזהרת עבודת אלילים מפי הגבורה והשאר מפי משה (ספרי שם):

עונה בה. בזמן שעונה בה שלא עשה תשובה (שם):

Bnei Yisroel were in the desert, and they found a man gathering wood on the day of the Shabbos.

וְהָיוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּרָא וְאֲשָׁכְחוּ גִבְרָא כַּד מְגַבֵּב  
אָעִין בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא

to forage  
for straw

32 וַיְהִיו בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּר וַיִּמְצְאוּ אִישׁ מְקַשֵּׁשׁ

עֲצִים בְּיוֹם הַשַּׁבָּת:

Rashi

ויהיו בני ישראל במדבר וימצאו. בגנותן של ישראל דבר הכתוב שלא שמרו אלא שבת ראשונה ובשניה בא זה וחללה

(כריתות ז. ספרי קיג):

Those who found him brought him near—he who was gathering wood—to Moshe and to Aharon, and to the entire congregation.

וְקָרְיָבוּ יְתֵה דְאִשְׁכְּחוּ יְתֵה כֹּד מִגִּבַּב אֲעִין לְוֹת מֹשֶׁה  
וּלְוֹת אַהֲרֹן וּלְוֹת כָּל כְּנִשְׁתָּא

Rashi

המצאים אתו מקושש. שהתרו בו ולא הניח מלקושש אף משמצאוהו והתרו בו (ספרי שם. סנהדרין מא, א):

They placed him under guard since it was not specified, what was to be done to him.

וְאָסְרוּ יְתֵה בְּבֵית מִטְרָא אֲרִי לֹא אֶתְפָּרֵשׁ לְהוֹן מָה  
דִּיעֲבֹדוֹן לָהּ

Rashi

כי לא פרש מה יעשה לו. לא היו יודעים באיזו מיתה ימות אבל יודעים היו שהמחלל שבת במיתה (ספרי קיד. סנהדרין עח, ב):

Adonoy said to Moshe: “That man shall be put to death, the entire congregation shall stone him beyond the encampment.”

וְאָמַר יְיָ לְמֹשֶׁה אֶתְקַטְלָא יִתְקַטֵּל גִּבְרָא רְגוּמוּ יְתֵה  
בְּאַבְנֵי כָל כְּנִשְׁתָּא מִבְּרָא לְמִשְׁרִיתָא

Rashi

רגום. פשנ"ט בלע"ז וכן הלוך אלנ"ט וכן זכור ושמור:

33 וַיִּקְרְיָבוּ אֹתוֹ הַמִּצָּאִים אֹתוֹ מִקֹּשֶׁשׁ עֲצִים אֶל־מֹשֶׁה  
וְאֶל־אַהֲרֹן וְאֶל כָּל־הָעֵדָה:

34 וַיִּנָּיְחוּ אֹתוֹ בַּמִּשְׁמֶר כִּי לֹא פֵרַשׁ מַה־יַּעֲשֶׂה לוֹ: (ס)

to cast  
together

35 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה מוֹת יוֹמָת הָאִישׁ רְגוּם

אֹתוֹ בְּאַבְנֵים כָּל־הָעֵדָה מִחוּץ לַמַּחֲנֶה:

The entire congregation brought him outside beyond the encampment, and they stoned him with stones, and he died, just as Adonoy commanded Moshe.

וַאֲפִיקוּ יְתִיָּה כָּל כְּנִשְׁתָּא לְמַבְרָא לְמִשְׁרִיתָא וּרְגָמוּ  
יְתִיָּה בְּאַבְנֵיָא וּמִית כָּמָא דִּי פְקִיד יִי יְת מִשָּׁה

36 וַיֵּצִיאוּ אוֹתוֹ כָּל־הָעֵדָה אֶל־מַחֲוֵי לַמַּחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ אוֹתוֹ  
בְּאַבְנִים וַיָּמָת כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: (פ)

Rashi

ויוציאו אותו. מכאן שבית הסקילה חוץ ורחוק מבית דין (ספרי שם. סנהדרין מב):

And Adonoy spoke to Moshe, saying:

וַאֲמַר יִי לְמֹשֶׁה לְמִימַר

37 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:

Speak to Bnei Yisroel and tell them to make for themselves, tzizis-fringes on the corners of their garments— throughout their generations; and they will place with the fringes of each corner a thread of blue.

מִלֵּל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהוֹן וַיַּעֲבֹדוּן לְהוֹן  
כְּרוֹסְפָדִין עַל כְּנָפֵי כְּסוּתֵהוֹן לְדִרְיֵהוֹן וַיִּתְּנוּן עַל  
כְּרוֹסְפָדָא דְכְּנָפָא חוּטָא דְתַכְלָתָא

38 דִּבֶּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲמַרְתָּ אֲלֵהֶם וַעֲשׂוּ לָהֶם

a floral or  
wing-like...

צִיצִית עַל־כְּנָפֵי בְּגָדֵיהֶם לְדוֹרָתָם וְנָתַנוּ עַל־צִיצִית

cord

הַכְּנָף פְּתִיל תַּכְלֶת:

Rashi

ועשו להם ציצית. על שם הפתילים התלויים בה כמו (יחזקאל ח, ג) ויקחני בציצית ראשי. דבר אחר ציצית על שם וראיתם אותו כמו (שיר ב, ט) מציץ מן החרכים:  
תכלת. צבע ירוק של חלזון (מנחות מב):

And it will be to you for fringes and  
you will look upon it and you will  
remember all of Adonoy's  
commandments and you will perform  
them; and you will not search after [the  
desire of] your hearts and after your  
eyes which cause you to go astray.

ויהיו לזכרון לזכרון יתיה ותזכרון ית כל  
פקודי דיי ותעבדון יתהון ולא תטעון בתר הרהור  
לזכרון ובתר חיו עיניכון די אתון טען בתריהון

39 וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת

to meander  
about

וְהָיָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא־ תִּתְּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶּם

וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם:

Rashi

וזכרתם את כל מצות ה'. שמנין גימטריא של ציצית שש מאות ושמונה חוטים וחמשה קשרים הרי תרי"ג:

ולא תתורו אחרי לבבכם. כמו (לעיל יג, כה) מתור הארץ. הלב והעינים הם מרגלים לגוף ומסרסרים לו את העבירות העין רואה והלב חומד והגוף עושה את העבירות (תנחומא שלח טו):

In order that you will remember and  
perform all My commandments; and  
you will be holy unto your God.

בדיל דתזכרון ותעבדון ית כל פקודי ותהון קדישין  
קדם אלהכון

40 לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים

לְאֱלֹהֵיכֶם:

I am Adonoy, your God, Who brought  
you out of the land of Egypt to be your  
God. I am Adonoy your God.

אנא יי אלהכון די אפקית יתכון מארעא דמצרים  
למהוי לזכרון לאלהא אנא יי אלהכון

41 אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם

לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (פ)

Rashi

אני ה'. נאמן לשלם שכר (ספרי קטו):

אלהיכם. נאמן להפרע (שם):

אשר הוצאתי אתכם. על מנת כן פדיתי אתכם שתקבלו עליכם גזרותי (שם):

אני ה' אלהיכם. עוד למה נאמר כדי שלא יאמרו ישראל מפני מה אמר המקום לא שנעשה ונטול שכר אנו לא עושים ולא

נוטלים שכר על כרחכם אני מלככם וכן הוא אומר (יחזקאל כ, לג) אם לא ביד חזקה וגו' אמלך עליכם (שבת פח. ספרי שם). דבר אחר למה נאמר יציאת מצרים אני הוא שהבחנתי במצרים בין טפה של בכור לשאינה של בכור אני הוא עתיד להבחין ולהפרע מן התולה קלא אילן בבגדו ואומר תכלת הוא (ב"מ סא, ב) ומיסודו של רבי משה הדרשן העתקתי למה נסמכה פרשת מקושש לפרשת עבודת אלילים לומר שהמחלל את השבת כעובד עבודת אלילים שאף היא שקולה ככל המצות וכן הוא אומר בעזרא (נחמ' ט, יג"ד) ועל הר סיני ירדת ותתן לעמך תורה ומצות ואת שבת קדשך הודעת להם (חולין ה) ואף פרשת ציצית לכך נסמכה לאלו לפי שאף היא שקולה כנגד כל המצות שנאמר ועשיתם את כל מצותי: על כנפי בגדיהם. כנגד (שמות יט, ד) ואשא אתכם על כנפי נשרים. על ארבע כנפות ולא בעלת שלש ולא בעלת חמש כנגד ד' לשונות של גאולה שנאמר במצרים (שמות ו, יז) והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי (זבחים יח, ב): פתיל תכלת. על שם שכול בכורות תרגום של שכול תכלא. ומכתם היתה בלילה וכן צבע התכלת דומה לרקיע המשחיר לעת ערב ושמונה חוטים שבה כנגד שמונה ימים ששהו ישראל משיצאו ממצרים עד שאמרו שירה על הים:

Joshua 2:1-24

## הפטרה — יהושע

### הפטרה

And Joshua the son of Nun sent out of Shittim two spies secretly, saying: 'Go view the land, and Jericho.' And they went, and came into the house of a harlot whose name was Rahab, and lay there.

And it was told the king of Jericho, saying: 'Behold, there came men in hither to-night of the children of Israel to search out the land.'

And the king of Jericho sent unto Rahab, saying: 'Bring forth the men that are come to thee, that are entered into thy house; for they are come to search out all the land.'

1 וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ בְּנוֹנוֹן מִן־הַשְּׂטִיִּים שְׁנַיִם־אֲנָשִׁים מִרְגָּלִים

חֲרָשׁ לֵאמֹר לָכוּ רְאוּ אֶת־הָאָרֶץ וְאֶת־יְרִיחוֹ וְיָלְכוּ

וַיָּבֹאוּ בֵּית־אִשָּׁה זֹנָה וּשְׁמָהּ רַחַב וַיִּשְׁכְּבוּ־שָׁמָּה:

2 וַיֵּאמֶר לְמֶלֶךְ יְרִיחוֹ לֵאמֹר הִנֵּה אֲנָשִׁים בָּאוּ הֵנָּה

הַלַּיְלָה מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְחַפֵּר אֶת־הָאָרֶץ:

3 וַיִּשְׁלַח מֶלֶךְ יְרִיחוֹ אֶל־רַחַב לֵאמֹר הֲוָצִיֵּא הָאֲנָשִׁים

הַבָּאִים אֵלַיךְ אֲשֶׁר־בָּאוּ לְבֵיתְךָ כִּי לְחַפֵּר

אֶת־כָּל־הָאָרֶץ בָּאוּ:

And the woman took the two men, and hid them; and she said: 'Yea, the men came unto me, but I knew not whence they were;

and it came to pass about the time of the shutting of the gate, when it was dark, that the men went out; whither the men went I know not; pursue after them quickly; for ye shall overtake them.'

But she had brought them up to the roof, and hid them with the stalks of flax, which she had spread out upon the roof.

And the men pursued after them the way to the Jordan unto the fords; and as soon as they that pursued after them were gone out, the gate was shut.

And before they were laid down, she came up unto them upon the roof;

and she said unto the men: 'I know that the LORD hath given you the land, and that your terror is fallen upon us, and that all the inhabitants of the land melt away before you.

4 וַתִּקַּח הָאִשָּׁה אֶת־שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים וַתְּצַפֵּנּוּ וַתֹּאמֶר |  
to hide

כֹּן בָּאוּ אֵלַי הָאֲנָשִׁים וְלֹא יָדַעְתִּי מֵאֵין הֵמָּה:

5 וַיְהִי הַשָּׁעַר לְסָגוֹר בַּחֲשֹׁךְ וְהָאֲנָשִׁים יָצְאוּ לֹא יָדַעְתִּי

אָנָּה הֵלְכוּ הָאֲנָשִׁים רָדְפוּ מִהֵר אַחֲרֵיהֶם כִּי  
where

תִּשְׁיִגּוּם :  
to reach

6 וְהִיא הֶעֱלֵתָם הַגָּגָה וַתַּטְמִנֵם בְּפִשְׁתֵּי הָעֵץ  
linen to hide

הָעֵרְכוֹת לָהּ עַל־הַגָּג:

7 וְהָאֲנָשִׁים רָדְפוּ אַחֲרֵיהֶם דֶּרֶךְ הַיַּרְדֵּן עַל הַמַּעְבְּרוֹת

וְהַשָּׁעַר סָגְרוּ אַחֲרָי כַּאֲשֶׁר יָצְאוּ הָרֹדְפִים אַחֲרֵיהֶם:

8 וְהִמָּה טָרַם יִשְׁכַּבּוּן וְהִיא עָלְתָה עֲלֵיהֶם עַל־הַגָּג:

9 וַתֹּאמֶר אֶל־הָאֲנָשִׁים יָדַעְתִּי כִּי־נָתַן יְהוָה לָכֶם

אֶת־הָאָרֶץ וְכִי־נִפְלָה אִימַתְכֶם עָלֵינוּ וְכִי  
to melt dread

כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם:

For we have heard how the LORD dried up the water of the Red Sea before you, when ye came out of Egypt; and what ye did unto the two kings of the Amorites, that were beyond the Jordan, unto Sihon and to Og, whom ye utterly destroyed.

And as soon as we had heard it, our hearts did melt, neither did there remain any more spirit in any man, because of you; for the LORD your God, He is God in heaven above, and on earth beneath.

Now therefore, I pray you, swear unto me by the LORD, since I have dealt kindly with you, that ye also will deal kindly with my father's house—and give me a true token—

and save alive my father, and my mother, and my brethren, and my sisters, and all that they have, and deliver our lives from death.'

And the men said unto her: 'Our life for yours, if ye tell not this our business; and it shall be, when the LORD giveth us the land, that we will deal kindly and truly with thee.'

10 כִּי שָׁמַעְנוּ אֶת אֲשֶׁר-הוֹבִישׁ יְהוָה אֶת-מִי יַם-סוּף

מִפְּנֵיכֶם בְּצִאתְכֶם מִמִּצְרַיִם וְאֲשֶׁר עָשִׂיתֶם לְשְׁנֵי מְלָכֵי

הָאֲמֹרִי אֲשֶׁר בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן לְסִיחֹן וְלֹעֹג אֲשֶׁר

הִחָרַמְתֶּם אוֹתָם:

11 וְנִשְׁמַע וַיִּמָּס <sup>to liquefy</sup> לִבָּנוּ וְלֹא-קָמָה עוֹד רוּחַ בְּאִישׁ

מִפְּנֵיכֶם כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהִים בְּשָׁמַיִם מְמַלֵּא

וְעַל-הָאָרֶץ מִתַּחַת:

12 וְעַתָּה הִשְׁבְּעוּ-נָא לִי בִיהוָה כִּי-עָשִׂיתִי עִמָּכֶם חֶסֶד

וְעָשִׂיתֶם גַּם-אִתָּם עִם-בֵּית אָבִי חֶסֶד וְנִתַּתֶּם לִי אוֹת

אֲמִת:

13 וְהַחַיִּיתֶם אֶת-אָבִי וְאֶת-אִמִּי וְאֶת-אֲחֵי וְאֶת-אֲחוֹתֵי

[וְאֶת-אֲחֵי] וְאֶת כָּל-אֲשֶׁר לָהֶם וְהִצַּלְתֶּם אֶת-נַפְשֵׁינוּ

מִמָּוֶת:

14 וַיֹּאמְרוּ לָהּ הָאֲנָשִׁים נַפְשֵׁנוּ תַּחְתִּיכֶם לְמוֹת אִם לֹא

תִּגְדִּי אֶת-דְּבָרֵנוּ זֶה וְהָיָה בְּתַת־יְהוָה לָנוּ אֶת-הָאָרֶץ

וְעָשִׂינוּ עִמָּךְ חֶסֶד וְאֲמִת:

Then she let them down by a cord  
through the window; for her house was  
upon the side of the wall, and she dwelt  
upon the wall.

And she said unto them: 'Get you to the  
mountain, lest the pursuers light upon  
you; and hide yourselves there three  
days, until the pursuers be returned;  
and afterward may ye go your way.'

And the men said unto her: 'We will be  
guiltless of this thine oath which thou  
hast made us to swear.

Behold, when we come into the land,  
thou shalt bind this line of scarlet  
thread in the window which thou didst  
let us down by; and thou shalt gather  
unto thee into the house thy father, and  
thy mother, and thy brethren, and all  
thy father's household.

And it shall be, that whosoever shall go  
out of the doors of thy house into the  
street, his blood shall be upon his head,  
and we will be guiltless; and whosoever  
shall be with thee in the house, his  
blood shall be on our head, if any hand  
be upon him.

But if thou utter this our business, then  
we will be guiltless of thine oath which  
thou hast made us to swear.'

15 וְתוֹרְדָם בַּחֲבֵל בְּעֵד הַחַלּוֹן כִּי בֵיתָהּ בְּקִיר הַחוּמָּה  
וּבְחוּמָה הִיא יוֹשֶׁבֶת:

16 וַתֹּאמֶר לָהֶם הִהְרֵה לָכֹן פְּנֵי-יִפְגְּעוּ בָכֶם הָרֹדְפִים  
וְנִחַבְתֶּם <sup>to secrete</sup> שָׁמָּה שְׁלֹשֶׁת יָמִים עַד שׁוּב הָרֹדְפִים וְאַחֵר  
תֵּלְכוּ לְדֶרֶכְכֶם:

17 וַיֹּאמְרוּ אֵלֶיהָ הָאֲנָשִׁים נָקִים אֲנַחְנוּ מִשְׁבַּעְתְּךָ הַזֶּה <sup>oath</sup>  
אֲשֶׁר הִשְׁבַּעְתָּנוּ:

18 הִנֵּה אֲנַחְנוּ בָּאִים בְּאַרְצְךָ אֶת- <sup>literally a cord</sup> תַּקּוֹת <sup>a string</sup> חוּט  
הַשָּׁנִי הַזֶּה תִּקְשְׁרִי בַחֲלוֹן אֲשֶׁר הוֹרְדְתָנוּ בּוֹ וְאֶת-אָבִיךָ  
וְאֶת-אִמְךָ וְאֶת-אֲחִיךָ וְאֶת כָּל-בֵּית אָבִיךָ תֹאסֶפִי אֵלֶיךָ  
הַבֵּיתָה:

19 וְהָיָה כָל אֲשֶׁר-יֵצֵא מִדֹּלְתֵי בֵיתְךָ | הַחוּצָה דָּמוֹ  
בְּרֹאשׁוֹ וְאֲנַחְנוּ נָקִים וְכָל אֲשֶׁר יִהְיֶה אִתְּךָ בְּבֵית דָּמוֹ  
בְּרֹאשׁוֹ אִם-יִדְּתָהּ תִּהְיֶה-בּוֹ:

20 וְאִם-תִּגִּידִי אֶת-דְּבָרֵנוּ זֶה וְהָיִינוּ נָקִים מִשְׁבַּעְתְּךָ אֲשֶׁר  
הִשְׁבַּעְתָּנוּ:

And she said: 'According unto your words, so be it.' And she sent them away, and they departed; and she bound the scarlet line in the window.

And they went, and came unto the mountain, and abode there three days, until the pursuers were returned; and the pursuers sought them throughout all the way, but found them not.

Then the two men returned, and descended from the mountain, and passed over, and came to Joshua the son of Nun; and they told him all that had befallen them.

And they said unto Joshua: 'Truly the LORD hath delivered into our hands all the land; and moreover all the inhabitants of the land do melt away before us.'

21 וַתֹּאמֶר כְּדִבְרֵיכֶם כֹּן־הוּא וַתִּשְׁלַחֵם וַיֵּלְכוּ וַתִּקְשֹׁר

אֶת־תְּקֵנֹת הַשָּׁנִי בַחֲלוֹן:

22 וַיֵּלְכוּ וַיָּבֹאוּ הָהָרָה וַיֵּשְׁבוּ שָׁם שְׁלֹשֶׁת יָמִים עַד־שָׁבוּ

הַרְדָּפִים וַיִּבְקְשׁוּ הַרְדָּפִים בְּכָל־הַדֶּרֶךְ וְלֹא מָצְאוּ:

23 וַיָּשְׁבוּ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים וַיֵּרְדּוּ מִהָהָר וַיַּעֲבְרוּ וַיָּבֹאוּ

אֶל־יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נֹון וַיְסַפְּרוּ־לּוֹ אֵת כָּל־הַמַּצָּאוֹת אוֹתָם:

24 וַיֹּאמְרוּ אֶל־יְהוֹשֻׁעַ כִּי־נָתַן יְהוָה בְּיָדֵנוּ אֶת־כָּל־הָאָרֶץ

וְגַם־נִמְלְגוּ כָל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵינוּ: (ס)